

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1929:13
JUSTITIEDEPARTEMENTET

LAGBEREDNINGENS FÖRSLAG ANGÅENDE VISSA
INTERNATIONELLA RÄTTSFÖRHÅLLANDEN

II.

FÖRSLAG

TILL

K O N V E N T I O N

MELLAN

SVERIGE, DANMARK, FINLAND OCH NORGE AN-
GÅENDE INDRIVNING AV UNDER-
HÅLLSBIDRAG

M. M.

S T O C K H O L M

1 9 2 9

Statens offentliga utredningar 1929

Kronologisk förteckning

1. Betänkande och förslag till förenkling av organisation och förvaltning å flottans stationer och varv samt örlogsdépån i Göteborg. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm. (Supplement till del 3. Lokalfrågor.) Beckman. 80 s. F6.
2. Betänkande och förslag angående vissa ekonomiska spörsmål berörande enskilda järnvägar. Beckman. 64 s. K.
3. Betänkande och förslag angående tryggande av hos enskild arbetsgivare anställd personals rätt till utfäat pension. Norstedt. 92 s. Ju.
4. Svenska aktiebolags balansräkningar åren 1911—1925. Tiden. 529 s. Fi.
5. Redogörelse för de ecklesiastika boställena. 6. Kopparbergs län. Av Henrik Bovin. Beckman. Iij, 718 s. E.
6. Utredning och förslag rörande studiennderstöd åt lärjungar vid statens läroverk och med dem jämförliga läroanstalter. Norstedt. 107 s. 14 pl. E.
7. Berättelse rörande studier i vissa sinnessjukvårdsfrågor — särskilt arbetsterapi och hjälperksamhet — i Danmark, Tyskland, Holland och Schweiz. Norstedt. 117 s. S.
8. 1928 års tjänsteakkunnigas utredning och förslag i fråga om underofficerarnas tjänsteställning. Fahlcrantz. 90 s. F6.
9. Betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art. Norstedt. 208 s. S.
10. Utredning och förslag rörande praktisk lärarkurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter. Norstedt. 116 s. E.
11. Förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet m. m. Norstedt. 66 s. S.
12. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 1. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m. Norstedt. 130 s. Ju.
13. Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden. 2. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående indrivning av underhållsbidrag m. m. Norstedt. 59 s. Ju.

Ann. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgavs utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1929: 13

JUSTITIEDEPARTEMENTET

LAGBEREDNINGENS FÖRSLAG ANGÅENDE VISSA
INTERNATIONELLA RÄTTSFÖRHÅLLANDEN

II.

FÖRSLAG

TILL

K O N V E N T I O N

MELLAN

SVERIGE, DANMARK, FINLAND OCH NORGE AN-
GÅENDE INDRIVNING AV UNDER-
HÅLLSBIDRAG

M. M.

STOCKHOLM 1929

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER
291259

STATES OF INDIA
UNION TERRITORIES

GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF DEFENCE

II

FOR SALE

III

ROYALTY

GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF DEFENCE

PRINTED AT THE

GOVERNMENT PRESS, NEW DELHI

1954

TILL KONUNGEN.

Genom beslut den 16 april 1926 har Eders Kungl. Maj:t antagit en av den norska regeringen gjord framställning om deltagande i förhandlingar med danska, finska och norska regeringarna för åstadkommande av en ordning angående

de indrivning i en av staterna av underhållsbidrag, som fastställts i någon av de övriga. Jämväl Danmark och Finland hava antagit den norska inbjudan.

Förhandlingar i ämnet hava sedermera ägt rum i Köpenhamn under tiden den 27 september—9 oktober 1926, i Oslo den 12—28 september 1927 och i Stockholm den 15—29 juni 1928. Samtidigt därmed hava mellan samma stater förhandlingar förts angående en överenskommelse om internationellt privaträttsliga bestämmelser i fråga om äktenskap, adoption och förmynderskap. Beträffande detta ärende får lagberedningen hänvisa till sitt förslag angående vissa internationella rättsförhållanden I.

Från svensk sida hava jämlikt Eders Kungl. Maj: ts förordnanden i förhandlingarna deltagit, såsom ordförande för den svenska delegationen under mötena i Oslo och Stockholm undertecknad Ekeberg, vilken den 27 maj 1927 förordnats att från och med den 1 juni s. å. vara ordförande i lagberedningen, samt såsom delegerade vid samtliga möten undertecknade Lindhagen och Lind. De övriga ländernas delegerade hava varit, för Danmark professorn vid Köpenhamns universitet V. Bentzon, nationalbankdirektören F. Schröder, departementschefen i justitsministeriet A. Svendsen och dommer H. G. Bechmann, den sistnämnde vid mötena i Köpenhamn och Oslo, med sekreteraren i justitsministeriet J. Faurholt såsom sekreterare, för Finland ordföranden å finska lagberedningens första avdelning, förvaltningsrådet F. Grönvall, och, vid mötet i Köpenhamn, justitiesekreteraren K. Kaila samt för Norge höiesterettsdommer E. Alten jämte, vid mötena i Oslo och Stockholm, sekreteraren i justisdepartementet J. Trampe Broch såsom sekreterare. Under mötet i Oslo deltog från norsk sida jämväl byråchefen i justisdepartementet Nanna Meyer och byråchefen i socialdepartementet J. Welhaven.

Ett under mötet i Oslo uppgjort utkast till konvention har tillställts överståthållareämbetet samt de av Eders Kungl. Maj: ts befallningshavande, som antagits främst få att handlägga hithörande ärenden, nämligen befallningshavandena i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Jämtlands och Norrbottens län, ävensom statens inspektör för fattigvård och barnavård samt utrikesdepartementets rättsavdelning, och hava från dessa myndigheter yttranden inkommit.

Såsom resultat av förhandlingarna föreligger ett av de delegerade uppgjort förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående indrivning av underhållsbidrag, vilket förslag, jämte av de svenska delegerade utarbetade motiv, lagberedningen härmed får till Eders Kungl. Maj: t avlämna.

Beredningen får tillika överlämna ett av undertecknade inom beredningen uppgjort, av motiv åtföljt förslag till lag om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland eller Norge.

Förslagen till konvention och lag jämte motiv hava sammanförts i ett betänkande under rubriken Lagberedningens förslag angående vissa internationella rättsförhållanden II.

Underdånigst
BIRGER EKEBERG.

ARTHUR LINDHAGEN.

ERIK LIND.

Stockholm den 29 juni 1929.

F Ö R S L A G .

Svensk text.¹

Konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående in- drivning av underhållsbidrag.²

Artikel 1.

Lagakraftvunnen dom, administrativ myndighets beslut eller skriftlig förbindelse, varigenom i en av de fördragsslutande staterna någon förpliktats eller utfäst sig att utgiva underhållsbidrag till make, förutvarande make, barn i äktenskap, styvbarn, adoptivbarn, barn utom äktenskap eller moder till sådant barn och varå verkställighet kan vinnas i den staten, skall på begäran omedelbart verkställas i annan fördragsslutande stat.

Är genom dom eller beslut i den stat, där verkställighet sökes, bidrag bestämt till lägre belopp eller ock fastställt, att underhållsskyldighet ej föreligger, kan verkställighet i strid häremot ej påfordras i den staten.

Är skyldigheten att utgiva bidrag till barn utom äktenskap eller till sådant barns moder genom dom eller föreläggande fastställd i stat, där den bidragspliktige icke hade medborgarskap eller hemvist, kan verkställighet ej påfordras, med mindre han inställt sig i rättegången eller ock, medan han uppehöll sig i landet, i behörig tid erhållit kännedom om stämningen eller föreläggandet.

¹ Såvitt angår Finland, har under de delegerades förhandlingar utarbetats allenast en svenskspråkig text. Denna överensstämmer, där annat ej särskilt anges, med nedanstående svenska text.

² I Finlands svenskspråkiga text lyder rubriken: Konvention mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige angående indrivning av underhållsbidrag.

Dansk Tekst.

Norsk tekst.

Konvention

mellem Danmark, Finland, Norge og Sverige angaaende Inddrivelse af Underholdsbidrag.

Artikel 1.

Retskraftig Dom, administrativ Beslutning eller skriftlig Vedtagelse, hvorefter det i en af de kontraherende Stater paahviler en Person at udrede Underholdsbidrag til Ægtefælle, tidligere Ægtefælle, Ægtebarn, Stedbarn, Adoptivbarn, Barn udenfor Ægteskab eller et saadant Barns Moder, og som kan fuldbyrdes i denne Stat, skal paa Begæring umiddelbart fuldbyrdes i enhver af de andre Stater.

Fuldbyrdelse kan dog ikke kræves i Strid med Dom eller Beslutning, som i den Stat, hvor Fuldburdelse søges, har fastsat Bidraget til et lavere Beløb eller afgjort, at Underholdspligt ikke foreligger.

Fuldbyrdelse kan heller ikke kræves, naar Underholdspligten overfor et Barn udenfor Ægteskab eller overfor et saadant Barns Moder er fastsat ved Dom eller Forelæg i en Stat, hvor den bidragspliktige ikke havde Statsborgerret eller Bopæl, medmindre han har givet Møde under Sagen, eller Stævningen eller Forelægget i behørig Tid er kommet til hans Kundskab, medens han opholdt sig i Staten.

Konvensjon

mellem Norge, Danmark, Finland og Sverige angående inddrivning av underholdsbidrag.

Artikkel 1.

Retskraftig dom, administrativ beslutning eller skriftlig vedtagelse, hvorefter det i en av de kontraherende stater påhviler noen å utrede underholdsbidrag til ektefelle, tidligere ektefelle, ektebarn, stedbarn, adoptivbarn, barn utenfor ekteskap eller et sådant barns mor, og som kan fullbyrdes i denne stat, skal på begjæring umiddelbart fullbyrdes i enhver av de andre stater.

Fullbyrdelse kan dog ikke kreves i strid med en dom eller beslutning som, i den stat hvor fullbyrdelse søkes, har fastsatt bidraget til et lavere beløp eller avgjort at bidragsplikt ikke foreligger.

Fullbyrdelse kan heller ikke kreves, når underholdsplikten overfor et barn utenfor ekteskap eller overfor et sådant barns mor er fastsatt ved dom eller forelegg i en stat, hvor den bidragspliktige ikke hadde statsborgerrett eller bopel, medmindre han har avgitt møte under saken eller i rett tid har fått kunnskap om stævningen eller forelegget, mens han opholdt sig i landet.

Artikel 2.

- Framställning om erhållande av verkställighet göres och mottages:
- i Danmark av vederbörande ministerium eller av övervrighed;¹
 - i Finland av ministeriet för utrikesärendena;
 - i Norge av vederbörande departement; samt
 - i Sverige av utrikesdepartementets rättsavdelning eller av länsstyrelse.

Den myndighet, som gör framställningen, skall därvid foga bevis, att domen, beslutet eller förbindelsen uppfyller de i artikel 1 för verkställighet stadgade villkor.

Handling, som är avfattad på finska språket, skall vara åtföljd av bestyrkt översättning i erforderliga delar till något av de andra språken.

Artikel 3.

Verkställigheten sker i varje stat enligt där gällande lag men kan, där fråga är om skriftlig förbindelse, som ej är fastställd av domstol eller administrativ myndighet, begränsas till införsel i avlöning eller vad därmed i förevarande hänseende är likställt.

Verkställigheten försiggår utan kostnad för den berättigade, såframt den ej skall ske i den ordning, som gäller beträffande fast egendom.

Influtet belopp översändes till den myndighet, som gjort framställningen.

Artikel 4.

Bestämmelserna om underhållsbidrag avse jämväl bidrag till förlossnings- och barnsängskostnader samt till utgifter för barns särskilda utbildning, så ock för dess dop, konfirmation, sjukdom och begravning.

¹ I Finlands svenskspråkiga text är ordet »overvrighed» ersatt med orden »amtman eller överpresidenten i Köpenhamn».

Dansk Tekst.

Artikel 2.

Begæring om Fuldbyrdelse afsendes og modtages:

- i Danmark af vedkommende Ministerium eller af en Overøvrighed;
- i Finland af Udenrigsministeriet;
- i Norge af vedkommende Departement;
- i Sverige af Udenrigsdepartementets Retsafdeling eller af en Lensstyrelse.

Begæringen skal være ledsaget af Bevidnelse fra den afsendende Myndighed om, at Dommen, Beslutningen eller Vedtagelsen opfylder de i Artikel 1 fastsatte Vilkaar for Fuldbyrdelse.

Skriftstykker, som er affattet paa Finsk, skal være ledsaget af bekræftet Oversættelse i fornøden Udstrækning til et af de andre Sprog.

Artikel 3.

Fuldbyrdelsen iværksættes i hver Stat efter der gældende Lov, men kan, forsaavidt angaar skriftlige Vedtagelser, som ikke er godkendt af Domstol eller administrativ Myndighed, indskrænkes til Indeholdelse i Løn, eller hvad der i saa Henseende sidestilles hermed.

Fuldbyrdelsen foregaar uden Udgift for den bidragsberettigede, medmindre den iværksættes efter Reglerne om Tvangsfuldbyrdelse i fast Ejendom.

De indkomne Beløb oversendes til den Myndighed, som har begæret Fuldbyrdelsen.

Artikel 4.

Bestemmelserne om Underholdsbidrag omfatter ogsaa Bidrag til Udgifter ved Barselfærd samt til Udgifter ved et Barns yderligere Uddannelse eller ved dets Daab, Konfirmation, Sygdom og Begravelse.

Norsk tekst.

Artikkel 2.

Begjæring om fullbyrdelse avsendes og mottas:

- i Danmark av vedkommende ministerium eller overøvrighet;
- i Finland av utenriksministeriet;
- i Norge av vedkommende departement;
- i Sverige av utenriksdepartementets rettsavdeling eller vedkommende lensstyrelse.

Begjæringen skal være ledsaget av bevidnelse fra den avsendende myndighet om at dommen, beslutningen eller vedtagelsen oppfyller vilkårene for fullbyrdelse efter artikkel 1.

Skriftstykker som er avfattet paa finsk, skal være ledsaget av bekrefte oversettelse i fornøden utstrekning til et av de andre sprog.

Artikkel 3.

Fullbyrdelsen iverksettes i hver stat efter der gjeldende lov, men kan, forsaavidt der handles om skriftlige vedtagelser som ikke er godkjent av en domstol eller administrativ myndighet, innskrænkes til avholdelse i lønn eller fordring som i denne henseende er likestillet med lønn.

Fullbyrdelsen foregår uten utgift for den bidragsberettigede, medmindre den iverksettes efter reglene for tvangsfullbyrdelse i fast eiendom.

De innkomne beløp oversendes til den myndighet som har begjært fullbyrdelsen.

Artikkel 4.

Bestemmelsene om underholdsbidrag omfatter ogsaa bidrag til utgifter ved fødsel og barselleie og til utgifter ved et barns utdanning eller ved dets dåp, konfirmasjon, sykdom og begravelse.

Artikel 5.

Kostnadsersättning, som ålagts den bidragspliktige i anledning av underhållsfrågans prövning, kan indrivnas enligt reglerna i denna konvention.

Artikel 6.

Denna konvention skall ratificeras och ratifikationer skola utväxlas i Oslo så snart ske kan.

Konventionen träder i kraft den 1 januari eller den 1 juli, som infaller näst efter det ratifikationer utväxlats.

Envar av staterna kan i förhållande till envar av de övriga uppsäga konventionen till upphörande från och med den 1 januari eller den 1 juli, som infaller näst efter sex månader, sedan uppsägningen skedde.

Anm. Det förutsättes, att, samtidigt med konventionens slutande, mellan Sverige och Danmark överenskommelse träffas, att konventionen den 25 april 1861 angående ömsesidig verkställighet av domar och utslag meddelade i Sverige eller Danmark skall, såvitt rör ämnen, som avses i förevarande konvention, upphöra att gälla den dag konventionen träder i kraft.

Dansk Tekst.

Norsk tekst.

*Artikel 5.**Artikkel 5.*

Erstatning for Sagsomkostninger, som er paalagt den bidragspligtige i Anledning af Afgørelsen om Bidragspligt, kan inddrives efter Reglerne i denne Konvention.

Erstatning for saksomkostninger som er pålagt den bidragspliktige i anledning av avgjørelsen om bidragsplikten, kan inndrives efter reglene i denne konvensjon.

*Artikel 6.**Artikkel 6.*

Denne Konvention skal ratificeres, og Ratifikationerne udveksles i Oslo, saa snart ske kan.

Denne konvensjon skal ratificeres, og ratifikasjonene skal utveksles i Oslo så snart skje kan.

Konventionen træder i Kraft den 1. Januar eller den 1. Juli, som følger efter Udvekslingen af Ratifikationerne.

Konvensjonen trer i kraft den 1 januar eller den 1 juli som følger efter utvekslingen av ratifikasjonene.

Enhver af Staterne kan i Forhold til hver af de andre opsigte Konventionen med en Frist af seks Maaneder til Ophør en 1. Januar eller 1. Juli.

Enhver av statene kan i forhold til hver av de andre si op konvensjonen med en frist av seks måneder til ophør den påfølgende 1 januar eller 1 juli.

Ann. Det forudsættes, at den mellem Danmark og Sverige den 25. April 1861 indgaaede Konvention angaaende gensidig Fuldbyrdelse af Domme og Kendelser, afsagte i Danmark og Sverige, ophører at gælde fra det Tidspunkt, da foranstaaende Konvention træder i kraft mellem Danmark og Sverige forsaavidt angaar de af denne omfattede Forhold.

Ann. Det forutsettes at der i Norge åpnes adgang til å reise bidragssaker ved farens verneing, såfremt moren til barn som er født utenfor ekteskap, er bosatt i en av de andre stater. I tilfelle gis der uttrykk herfor gjennom en notevæksling.

Förslag
till
**Lag om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda
i Danmark, Finland eller Norge.**

Med upphävande av vad i förordningen den 15 juni 1861 (nr 35) angående verkställighet i Sverige av domar och utslag, meddelade av domstol i konungariket Danmark, finnes stadgat rörande de ämnen, som i förevarande lag avses, förordnas som följer:

1 §.

Lagakraftvunnen dom, administrativ myndighets beslut eller skriftlig förbindelse, varigenom i Danmark, Finland eller Norge någon förpliktats eller utfäst sig att utgiva underhållsbidrag till make, förutvarande make, barn i äktenskap, styvbarn, adoptivbarn, barn utom äktenskap eller moder till sådant barn och varå verkställighet kan vinnas i den staten, skall på begäran omedelbart verkställas här i riket.

Är genom dom eller beslut här i riket bidrag bestämt till lägre belopp eller ock fastställt, att underhållsskyldighet ej föreligger, kan verkställighet i strid häremot ej påfordras.

Är skyldigheten att utgiva bidrag till barn utom äktenskap eller till sådant barns moder fastställd, i Danmark eller Finland genom dom, i Norge genom dom eller föreläggande, och hade den bidragspliktige icke medborgarskap eller hemvist i den staten, kan verkställighet här ej påfordras, med mindre han inställt sig i rättegången eller ock, medan han uppehöll sig i samma stat, i behörig tid erhållit kännedom om stämningen eller föreläggandet.

2 §.

Framställning om erhållande av verkställighet göres hos utrikesdepartementets rättsavdelning eller hos länsstyrelsen,

om bidraget fastställts i Danmark, av vederbörande ministerium eller ock av amtman eller överpresidenten i Köpenhamn;

om bidraget fastställts i Finland, av ministeriet för utrikesärendena; samt

om bidraget fastställts i Norge, av vederbörande departement.

Vid framställningen skall vara fogat bevis av den myndighet, som gjort framställningen, att domen, beslutet eller förbindelsen uppfyller de i 1 § för verkställighet stadgade villkor.

Handling, som är avfattad på finska språket, skall vara åtföljd av bestyrkt översättning i erforderliga delar till svenska, danska eller norska språket.

3 §.

Verkställigheten sker enligt här gällande lag. Den försiggår utan kostnad för den berättigade, såframt den ej skall ske i den ordning, som gäller beträffande fast egendom. Kostnad, för vilken befrielse sålunda njutes, skall gäldas av allmänna medel.

Influtet belopp översändes genom rättsavdelningen eller länsstyrelsen till den myndighet, som gjort framställningen.

4 §.

Vad i denna lag stadgas om underhållsbidrag avser jämväl bidrag till förlösnings- och barnsängskostnader samt till utgifter för barns särskilda utbildning, så ock för dess dop, konfirmation, sjukdom och begravning.

5 §.

Kostnadsersättning, som ålagts den bidragspliktige i anledning av underhållsfrågans prövning, kan indrivas enligt reglerna i denna lag.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

Handwritten text block at the top of the page, possibly a date or address.

Handwritten text block in the upper middle section of the page.

Handwritten text block in the middle section of the page.

Handwritten text block in the lower middle section of the page.

Handwritten text block at the bottom of the page.

M O T I V .

1110-11

Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående indrivning av underhållsbidrag.

Den *svenska* rätten medger i allmänhet ej verkställighet i Sverige av domar meddelade i annat land. För att verkställighet hos oss skall kunna ske, fordras ett nytt sakligt avgörande av svensk domstol, och i den rättegång, som här föres för anspråkets fastställande, kan den utländska domen ej ens utan vidare godtagas som bevis för anspråkets existens. Emellertid möter ej hinder, att med främmande stat träffa avtal, att dom, som meddelats i den staten, skall vinna exigibilitet i Sverige. Åtskilliga dylika avtal föreligga också. Genom sin anslutning till Haag-konventionerna 1896 och 1905 rörande vissa civilprocessuella ämnen är sålunda Sverige förpliktadt att i ett fall medgiva verkställighet av främmande dom. Enligt den i anledning av nämnda konventioner utfärdade lagen den 6 mars 1899, ändrad den 23 april 1909, äger Konungen under förutsättning av ömsesidighet förordna om verkställighet här i riket av beslut, varigenom domstol i främmande stat förpliktar kärende eller mellankommande part att gälda rättegångskostnad. Sådant förordnande har meddelats i fråga om ett stort antal stater, däribland Danmark, Finland och Norge. Sverige är ock, liksom dessa tre stater, anslutet till de uti Bern 1924 ingångna internationella konventionerna angående godsbefordring å järnväg samt angående befordring å järnväg av resande och resgods. Enligt den därav föranledda lagen den 22 december 1927 må under vissa förutsättningar verkställighet här i riket ske av utländsk domstols beslut, varigenom på grund av bestämmelserna i nämnda konventioner betalningsskyldighet eller annan förpliktelse ålagts någon. Vidare hava genom den lag, som den 20 juni 1919 utfärdades i anledning av konventionen samma år mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning, vissa bestämmelser givits om verkställighet av domar och förlikningar rörande skada av renar.

Av den största betydelse i nu förevarande avseende är emellertid den konvention, som den 25 april 1861 slutits mellan Sverige och Danmark angående ömsesidig verkställighet av domar och utslag meddelade i nämnda länder. I anslutning till konventionen hava utfärdats i Sverige förordningen den 15 juni 1861 och i Danmark en lag av den 19 februari samma år («Mellemrighs-loven»). Denna konvention tillerkänner exigibilitet i det ena landet åt domar och utslag, som givits i det andra, såvitt de avse annat än straff. Lika med

*Inledning.
Verkställighet
av domar i
allmänhet.*

dansk rätts dom anses förlikning, avslutad inför förlikningskommission eller domstol i Danmark, ävensom vissa administrativa myndigheters beslut angående skyldighet att bidraga till underhåll åt frånskild eller övergiven hustru eller till underhåll och uppfostran åt barn i eller utom äktenskap. Förutsättningarna och formen för exigibilitet skola här nedan i annat sammanhang i korthet beröras.¹

Även de av Sverige biträdda familjerättsliga Haag-konventionerna avse giltigheten av vissa domar, men då dessa äro av rättsgestaltande natur och följaktligen ej kunna bliva föremål för verkställighet, lämnas nämnda konventioner här åsido.

Den *finska* rätten står liksom den svenska på den ståndpunkten, att utländsk dom ej är exekutionstitel i annat fall än då överenskommelse därom träffats med främmande stat.

I *Danmark* kan exekution på grund av främmande dom eller utslag i regel ej omedelbart ske, utan vederbörande har att, med åberopande av den främmande domen, efter stämning vid dansk domstol anhängiggöra den utrikes avgjorda rättssaken. I motsats till vad förhållandet är hos oss ingår den danska domstolen ej i en saklig prövning av målet utan inskränker sig till att undersöka, huruvida den utländska domstolen enligt dansk rätts principer varit behörig att upptaga målet, huruvida domen har rättskraft och exigibilitet i domslandet, huruvida den kan verkställas enligt dansk rätt och huruvida den strider mot danska tvingande rättsbud. Med andra stater kan emellertid under förutsättning av reciprocitet överenskommelse träffas om exekution i Danmark av utländska domstolars och myndigheters domar och beslut samt utrikes offentligt ingångna förlikningar, som avse annat än straff. För verkställighet fordras i detta fall allenast, att exekutionstiteln är försedd med bevis av vederbörande utländska myndighet, att den är utfärdad i den form, som där fordras för exekution, samt att den i övrigt är av beskaffenhet att kunna verkställas i det främmande landet. (Jfr ovannämnda år 1861 ingångna konvention med Sverige.)

Norsk rätt medger exigibilitet av utländsk dom allenast på grund av traktat, och lagen uppställer åtskilliga förutsättningar, som måste vara uppfyllda för att en sådan traktat skall kunna komma till stånd. Härutöver erfordras, att tillstånd till exekution — exekvatur — meddelas av norsk domstol, som har att, efter kontradiktorisk förhandling, fastställa att nämnda förutsättningar äro för handen.

Såsom av den nu lämnade redogörelsen framgår, finnes, utöver den svensk-danska konventionen av år 1861, ej någon överenskommelse mellan de nordiska staterna om verkställighet av domar i allmänhet. Nämnas må emellertid, att detta ämne var föremål för behandling vid det nordiska juristmöte, som av-

¹ Efter uppsättandet av motiven till föreliggande förslag har den 31 januari 1929 avlämnats ett av svenska och norska sakkunniga avgivet förslag till konvention mellan Sverige och Norge angående vissa frågor rörande vattenrätten (svensk-norsk vattenrättskonvention). Enligt denna kan verkställighet ske av dom eller utlåtande i ettdera riket angående ett företag eller angående samfärdsel eller flotning, som närmare omtalas i konventionen. Se kungl. propositionen 1929 nr 236, vilken godkännts av riksdagen.

hölls i Stockholm år 1919, därvid från samtliga länder framhölls önskvärdheten av en reglering. För närvarande står denna fråga på dagordningen. Efter initiativ från danska regeringen har sålunda år 1929 beslut fattats om upptagande av förhandlingar mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående nordisk exekution av domar i allmänhet. En sådan överenskommelse skulle, vad angår Sverige och Danmark, ersätta 1861 års konvention. Då det för närvarande är ovisst, när förhandlingarna angående berörda ämne kunna leda till en eventuell konvention men det är av vikt att den nu förevarande snarast kommer till stånd samt det vidare torde kunna antagas, att bestämmelserna i en blivande konvention komma att i en del punkter ej oväsentligt avvika från den ifrågavarande, har anledning saknats att i avvaktan på en nordisk överenskommelse angående domar i allmänhet uppskjuta frågan om indrivning av underhållsbidrag. De delegerade få vidare hänvisa till den framställning, som lämnas här nedan (s. 51 f.) angående förhållandet mellan 1861 års konvention och den nu förevarande.

I detta sammanhang må ock nämnas de förslag till internationell konvention angående erkännande och verkställighet av utländska domar, som utarbetades vid de femte och sjätte konferenserna för internationell privaträtt i Haag år 1925 och år 1928. Frågan diskuterades även vid International Law Association's trettio-tredje konferens i Stockholm år 1924.

I nu förevarande sammanhang har problemet om exigibilitet av domar i allmänhet ej varit föremål för prövning, utan uppgiften har varit begränsad till att, i förhållandet de nordiska staterna emellan, förläna exigibilitet åt avgöranden eller privata förbindelser angående underhållsbidrag. Även utanför Norden har det framstått såsom ett önskemål av stor praktisk betydelse, att — oberoende av frågan om internationell exigibilitet av domar i allmänhet — sådana domar, varigenom underhållsskyldighet ålagts någon, måtte kunna verkställas jämväl i andra länder än det, där de meddelats, så att i dessa vanligen ömmande fall den förpliktade ej skall kunna genom flyttning till annat land undandraga sig sin skyldighet. Dessa strävanden hava lett till, att inom Nationernas förbund utarbetats ett förslag till en konvention om exekution av domar angående underhållsbidrag till barn, när den bidragsskyldige uppehåller sig i utlandet. Detta internationella samarbete är naturligen av stort intresse även för de nordiska staterna. Då det emellertid är ovisst, huruvida detta samarbete inom en nära framtid kan leda till något resultat, har problemet ansetts böra upptagas till behandling de nordiska staterna emellan utan avvaktan på en eventuell internationell reglering av ämnet. Behovet av en dylik överenskommelse på ifrågavarande område framstår nämligen såsom mycket trängande. Enligt vad erfarenheten ger vid handen förekommer det i betydande utsträckning, att de underhållspliktiga genom flyttning från ett nordiskt land till ett annat söka undandraga sig sin bidragsskyldighet. Detta är desto mera stötande som reglerna om fastställande och uttagande av underhållsbidrag i varje särskilt land på ett verksamt sätt tillvarataga de underhållsberättigades intressen. Ej minst gäller detta beträffande den ojämförligt största gruppen av berättigade, nämligen de utomäktenskap-

*Behov av
ömsesidig
exigibilitet
av fastställda
underhålls-
bidrag.*

liga barnen och deras mödrar. I vårt land fastställes sålunda faderskap och därå grundad underhållsskyldighet i ej mindre än 93 % av samtliga fall. Även de övriga ländernas lagstiftning tillgodoser verksamt nämnda underhållsberättigades intresse att få underhållsbidrag fastställt. Och i samtliga länder äro regler givna till tryggande av de fastställda bidragens indrivning. Dessa regler böra vinna användning, så snart fråga är om en nordisk exekutions-titel. Vad nu sagts om barn utom äktenskap och deras mödrar gäller även beträffande övriga grupper underhållsberättigade såsom make, förutvarande make, barn i äktenskap och adoptivbarn.

Såvitt angår förhållandet till Norge märkes dessutom en särskild omständighet, som påkallar att en överenskommelse utan onödigt dröjsmål bringas till stånd. På grund av gällande forumregler är det ofta ej möjligt för en i Sverige bosatt moder till barn utom äktenskap — svensk eller utländsk medborgare — att överhuvud taget få ett underhållsanspråk mot barnets fader prövat, om denne har hemvist i Norge. I sistnämnda land kan talan icke anhängiggöras, ty enligt norsk rätt skall saken handläggas vid moderns forum. Enligt svensk lag åter skall talan upptagas antingen vid svarandens — mannens — forum eller vid lägersmålsforum. Om nu mannen ej har forum här i landet och lägersmålet ej heller ägt rum här, finnes varken i Sverige eller Norge forum för upptagande av moderns talan. I de svenska gränstrakterna till Norge har nämnda förhållande, enligt vad erfarenheten utvisar, ej sällan lett till, att den svenska modern och hennes barn lämnats rättslösa. Är där- emot modern bosatt i Norge men fadern i Sverige, kan bidragsplikten fastställas antingen vid moderns norska forum eller vid barnafaderns forum här i riket.

Vid de förhandlingar, som förts mellan de fyra nordiska rikena, har upp- giften varit att råda bot på ovan angivna missförhållanden. I sådant syfte föreslås en ordning, enligt vilken underhållsbidrag, fastställda i ett av de fyra nordiska länderna, skola äga exekutiv kraft i de andra. Att man lyckats uppnå detta resultat beror väsentligen därpå, att de fyra ländernas materiella rätt beträffande förevarande ämnen i stora delar är i huvudsak ensartad samt att, där så ej är förhållandet, varje lands bestämmelser om underhållsbidrag i allt fall äro sådana, att betänkligheter ej ansetts möta att göra ett avgörande, som träffats i ett av länderna, exigibelt i de övriga.

Ett huvudproblem vid utformningen av reglerna i ämnet har varit, huru- vida verkställigheten skall i varje särskilt fall vara beroende av en prövning i exekutionslandet av den dömande myndighetens kompetens eller avgörandets formella riktighet, eller huruvida omedelbar verkställighet skall kunna ske. Det har därvid för de delegerade stått klart, att sistnämnda ordning måste väl- jas, om fördelarna med en överenskommelse på ifrågavarande område skola kunna till fullo vinnas.

Under de nu slutförda förhandlingarna har ställts i utsikt sådan ändring i de norska forumreglerna, att de nyss omnämnda svårigheterna i forumhän- seende kunna förväntas bliva avhjälpna, något som från svensk sida är en bland förutsättningarna för anslutning till konventionen.

Förhandlingarna angående nu ifrågavarande konvention hava förts mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge. Den isländska regeringen har på grund av kommunikationsförhållandena nödgats avstå från att låta sig representeras vid förhandlingarna men har uttalat önskan att få del av dessas resultat, och förhoppningar torde föreligga, att jämväl Island inom en nära framtid skall kunna räknas till de stater, som anslutit sig till den föreslagna konventionen.

I motsats till det samtidigt utarbetade förslaget till konvention angående internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap m. m., nedan benämnt äktenskapskonventionen, är det nu förevarande ej begränsat att gälla medborgare i fördragsslutande stat. Har i en av de fördragsslutande staterna underhållsskyldighet ålagts någon, som ej är medborgare i sådan stat, skall sålunda beslutet härom likväl vara exekutionstitel i de övriga. Detsamma gäller ock, om exekutionstiteln är sådant avtal som här nedan närmare omtalas. Man har velat undvika, att en i ett av länderna bidragspliktig utlänning genom flyttning till annat nordiskt land undgår denna skyldighet. En motsatt ståndpunkt skulle hava medfört, att den, som ej är medborgare i konventionsstat, kommit att intaga en privilegierad ställning i förevarande avseende. Att den underhållsberättigade är medborgare i en ej fördragsslutande stat hindrar ej heller en tillämpning av konventionen. Överhuvud har någon anledning att beträffande medborgare i andra stater göra avsteg från den till grund för överenskommelsen liggande principen om exigibilitet av fastställda underhållsbidrag ej syntts föreligga. Något sådant undantag har ej heller gjorts i 1861 års svensk-danska konvention.

Syftet med konventionen är, såsom ovan nämnts, att göra ifrågavarande avgöranden, träffade i en av de nordiska staterna, exigibla i de övriga. Härvid har man, lika litet som i 1861 års svensk-danska verkställighetskonvention, uppställt regler vare sig om de förutsättningar, under vilka en talan om underhållsbidrag må upptagas i de särskilda länderna, eller om den lag, som skall tillämpas å en dylik talan. Det ankommer således principiellt på varje lands internationellrättsliga regler att avgöra, huruvida talan mot utländsk medborgare om utgivande av underhållsbidrag må upptagas i det landet, ävensom vilket lands lag därvid skall komma i tillämpning. Emellertid hava i äktenskapskonventionen kompetensregler och kollisionsnormer givits, som röra, bland annat, vissa frågor om underhållsbidrag. I artikel 7 av nämnda konvention givas sålunda kompetensregler beträffande mål om hemskillnad eller äktenskapsskillnad mellan medborgare i fördragsslutande stater och i artikel 8 föreskrives, att i samband med yrkande om hemskillnad eller äktenskapsskillnad må av samma eller annan myndighet prövas frågor om, bland annat, underhållsskyldighet. För yrkande, som senare väckes angående underhållsskyldighet, meddelas särskild kompetensföreskrift i andra stycket av artikel 8. I artikel 9 utsäges, vilken lag som skall användas vid prövning av frågor, som avses i de två förstnämnda artiklarna. För frågor om underhållsbidrag till make i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad samt till makarnas barn skola således nämnda bestämmelser gälla. För det fall att äktenskapet gått åter kan ej enligt någon av de fyra nordiska ländernas lagar

Konventionen är ej begränsad till medborgare i konventionsstaterna.

Kompetensregler och kollisionsnormer ej givna i konventionen.

underhållsbidrag utgå till make men väl till barn (se angående svensk rätt 15 § lagen om barn utom äktenskap). I sistnämnda händelse gälla de föreskrifter angående kompetens och kollisionsnormer som äro givna i artikel 10 äktenskapskonventionen. Enligt sagda artikel skall beträffande återgång av äktenskap mellan dem, som äro och vid äktenskaps ingående voro medborgare i fördragsslutande stat, vad i artiklarna 7—9 är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vad angår utländska makar, som vunnit hemskillnad eller äktenskapsskillnad eller vilkas äktenskap gått åter, men som ej äro medborgare i fördragsslutande stater, äro några regler ej givna i äktenskapskonventionen. Detsamma gäller beträffande makar, vilkas äktenskap gått åter och som väl äro medborgare i konventionsstater men ej voro det vid äktenskapets ingående. Bestämmelserna i nu förevarande konvention åter äro tillämpliga även å sådana makar och deras barn. Ej heller i fråga om underhållsbidrag till make eller barn i andra fall än nu nämnts eller angående bidrag till övriga underhållsberättigade enligt denna konvention äro några regler givna i äktenskapskonventionen, men verkställighet enligt förevarande konvention kan ske.

Förhållandet är sålunda, att förevarande konvention, enligt vilken verkställighet, på sätt ovan nämnts, alltid kan ske utan prövning av den dömande myndighetens kompetens eller avgörandets formella eller materiella riktighet, är tillämplig dels i vissa fall, där genom äktenskapskonventionen gemensamma internationellt privaträttsliga regler angående kompetens och saknormer fastställts och i vilka fall således garanti skapats för större enhetlighet de nordiska länderna emellan i fråga om behandlingen av hithörande spörsmål, och dels i vissa fall, där äktenskapskonventionen ej är tillämplig utan varje land använder sina egna internationellt privaträttsliga regler. Det kunde möjligen ifrågasättas, huruvida det är lämpligt att låta konventionen gälla även i dessa senare fall utan att genom särskilda bestämmelser skapa en liknande enhetlighet som i de förra fallen. Att man ansett sig kunna undvara dylika bestämmelser har berott på överensstämmelsen mellan de särskilda staternas materiella regler på förevarande område och det ömsesidiga förtroende, som råder med avseende å sättet för dessa reglers handhavande. På samma ståndpunkt står också 1861 års svensk-danska konvention. Beträffande den praktiskt mest betydelsefulla gruppen av underhållsbidrag, nämligen bidrag till barn utom äktenskap, torde för övrigt samtliga de nordiska rättssystemen såsom kollisionsnorm tillämpa *lex fori*. Att frågan, huruvida och i vilken omfattning bidrag till utomäktenskapliga barn bör utgå, sålunda avgöres med hänsyn till uppfattningen i varje land, torde vara grundat även i ett rättssystem som det svenska, vilket eljest i fråga om de internationellt privaträttsliga reglerna på familjerättsens område hyllar nationalitetsprincipen. Man kan säga, att en av sociala skäl betingad »ordre public» bjuder, att underhållsbidrag ej fastställas till lägre belopp än som enligt uppfattningen i domlandet anses tillbörligt. Då de bidrag till barn utom äktenskap, som hos oss utgå, säkerligen ej torde vara lägre än i andra länder, uppstår ej beträffande dessa bidrag fråga, huruvida den underhållsberättigades nationella lag skall tillämpas, när denna medför

ett för den berättigade mera gynnsamt resultat. Hos oss tala även processuella skäl för en användning av *lex fori*. I ett mål mot utländsk man angående faderskap och därå grundad underhållsskyldighet kunde tillämpningen av lagen i svarandens hemland medföra rätt för honom att framställa invändning, att barnets moder haft umgänge med flera män under konceptionstiden. Att i strid mot det hos oss rådande förbudet medgiva dylik *exceptio plurium* för det fall, att svaranden är utlänning, synes emellertid, särskilt efter tillkomsten av 1917 års lagstiftning i ämnet, ej böra ske. Till följd av det intima sambandet mellan de processuella och materiella reglerna i ämnet måste det då bliva nödvändigt att såsom kollisionsnorm välja, ej faderns, moderns eller barnets nationella lag utan *lex fori*.¹

Artikel 1.

Konventionen omfattar underhållsbidrag till make, förutvarande make, barn i äktenskap, styvbarn, adoptivbarn, barn utom äktenskap och moder till sådant barn.

*Första stycket
Underhålls-
bidrag, som
omfattas av
konventionen.*

I fråga om underhållsskyldigheten mellan *makar under äktenskapets bestånd* gäller enligt svensk rätt, att makarna äro pliktiga att, var efter sin förmåga, genom tillskott av penningar, verksamhet i hemmet eller annorledes bidraga till att bereda familjen det underhåll, som med avseende å makarnas villkor må anses tillbörligt (5 kap. 2 § G. B.). Om vad ena maken sålunda har att tillskjuta icke lämnar tillgång till bestridande av utgifterna för hans särskilda behov och de utgifter, han eljest med hänsyn till makarnas levnadsförhållanden enligt sed har att ombesörja för familjens underhåll, är andra maken pliktig att i lämpliga poster tillhandahålla honom erforderliga penningmedel (3 §). Rätt till sådant bidrag tillkommer dock ej make, som visar oförmåga att handhava medel eller av annan särskild orsak icke bör ombesörja utgifterna. Gör make sig skyldig till uppenbar försummelse av sin underhållsplikt, skall han på yrkande av andra maken av rätten förpliktas att till denne utgiva bidrag till de utgifter för familjens underhåll, vilkas ombesörjande enligt sed ankommer på honom eller rätten med hänsyn till omständigheterna finner skäligen böra anförtros honom (5 §). Även om makarna på grund av söndering leva åtskilda eller vunnit hemskillnad, åligger det make att enligt nysnämnda i 5 kap. 2 § stadgade grunder bidraga till andra makens underhåll; om ena maken huvudsakligen bär skulden till sammanlevnadens hävande eller hemskillnaden, får dock andra maken ej förpliktas utgiva bidrag till hans underhåll, med mindre synnerliga skäl därtill äro (5 kap. 7 §, 11 kap. 25 § G. B.). I huvudsak överensstämmande regler äro givna i Danmark uti lagen den 18 mars 1925 om ägteskabets retsvirkningar, här nedan benämnd D. L. 1925 (§§ 2, 3, 5, 6 och 8), och lagen den 30 juni 1922 om ägteskabs indgaaelse og opløsning, här nedan benämnd D. L. 1922 (§ 68), i Norge uti lagen den 20 maj 1927 om egtefellers formuesforhold, nedan benämnd N. L. 1927 (§§ 1—4), och lagen den 31 maj 1918 om indgaaelse og opløsning av egteskap,

¹ Jfr emellertid N. J. A. 1915 s. 1.

nedan benämnd N. L. 1918 (§ 56), samt i Finland uti dess nya äktenskapslag av den 13 juni 1929, nedan benämnd F. Ä. L. (46—51 §§).

Beträffande underhållsbidrag till *företvarande make* gäller enligt 11 kap. 26 § G. B., att om frånskild make blir i behov av bidrag till sitt tillbörliga underhåll, andra maken kan förpliktas utgiva sådant bidrag, efter vad med avseende å hans förmåga samt övriga omständigheter prövas skäligt. Underhållsbidrag må ej tillerkännas make, som huvudsakligen bär skulden till skillnaden. Periodiskt bidrag skall ej vidare utgå, om den berättigade träder i nytt gifte. De övriga ländernas stadganden i ämnet äro i stort sett överensstämmande. (D. L. 1922 § 69, N. L. 1918 § 57, F. Ä. L. 79 §.) Med underhållsbidrag till make är naturligen ej att likställa sådant skadestånd, som i vissa fall utgår i samband med äktenskaps ogiltighet, återgång eller äktenskapsskillnad, även för den händelse skadeståndet satts att utgå å särskilda tider. Och då den norska lagen stadgar, att skadestånd, som i fall av äktenskaps ogiltighet eller återgång kan utgå såsom ersättning för förlust av framtida förvärv, kan förvandlas till ett periodiskt underhållsbidrag, är dylikt bidrag i sak att anse såsom skadestånd och faller således ej in under reglerna i denna konvention. (Se 10 kap. 6 § och 11 kap. 24 § G. B.; D. L. 1922 §§ 47 och 67; N. L. 1918 §§ 33, 38 och 55; F. Ä. L. 69 och 78 §§.)

Föräldrars underhållsskyldighet mot *barn i äktenskap* regleras hos oss av lagen den 11 juni 1920 om barn i äktenskap (13—16 §§). Föräldrarna äro skyldiga att vidkännas kostnaden för sådant barns uppehälle och utbildning, om ej barnet har egna tillgångar. Underhållsskyldigheten upphör ej, innan barnet erhållit den utbildning, som med hänsyn till föräldrarnas villkor och barnets anlag må finnas tillbörlig, och ej i något fall förrän barnet fyllt sexton år. Om barnet, sedan dess berörda rätt till underhåll upphört, i följd av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig, äro föräldrarna i mån av förmåga skyldiga att giva barnet skäligt underhåll. I kostnaden för barnets underhåll skall en var av föräldrarna taga del efter sin förmåga. Om föräldrarna leva åtskilda på grund av söndring eller efter vunnit hemskillnad eller om deras äktenskap är upplöst, är den av dem, som ej har vårdnaden om barnet, skyldig att betala underhållsbidrag. Har ingendera av föräldrarna vårdnaden om barnet, åligger sådan skyldighet dem bägge. De övriga nordiska staternas regler i ämnet förete, såvitt nu är i fråga, ej några anmärkningsvärda avvikelser från de svenska. (Dansk lag den 27 maj 1908 om hustruers og ægteborns retsstilling, D. L. 1922 § 70, 1925 §§ 5, 6, 8; norsk lag den 10 april 1915 om forældre og egtebarn §§ 1 och 2; F. Ä. L. 46 och 80 §§.)

Enligt svensk rätt är make underhållspliktig emot *styvbarn*. I lagen den 11 juni 1920 om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn stadgas sålunda, att om make under sin vårdnad har barn i tidigare gifte eller utom äktenskap, skall, så länge äktenskapet består, andra maken jämte honom vara skyldig att efter sin förmåga bidraga till barnets underhåll. Detta skall ej medföra ändring i den underhållsskyldighet, som må åligga den andre av barnets föräldrar. Även jämlikt dansk rätt föreligger underhållsskyldighet

för make emot styvbarn. Så länge äktenskapet består, hava såväl mannen som hustrun samma underhållsskyldighet mot andra makens barn i eller utom äktenskap som denne make själv; underhållsskyldigheten fortfar, under vissa förutsättningar och i mindre omfattning för hustrun än för mannen, också efter äktenskapets upplösning. (Fattigloven den 9 april 1891 §§ 4—6.) I norsk rätt finnes däremot ej någon underhållsplikt emot styvbarn. Några civilrättsliga stadganden om sådan underhållsskyldighet äro ej givna i finsk lag. De finska och norska delegerade hava emellertid uttalat sig för, att underhållsbidrag till styvbarn inbegripas under konventionen.

Adoptants underhållsplikt mot *adoptivbarn* är i samtliga länder densamma som föräldrars mot barn i äktenskap. I svensk och dansk rätt gäller dessutom, att om adoptanten är gift, hans make har den underhållsskyldighet mot adoptivbarnet, som åligger make mot andra makens barn (lagen den 14 juni 1917 om adoption 13 §). Beträffande de naturliga föräldrarnas underhållsskyldighet mot ett adoptivbarn intaga samtliga de nordiska staternas lagar principiellt den ståndpunkten, att denna underhållsskyldighet inträder allenast om adoptant, respektive adoptants make, blir ur stånd att fullgöra sin underhållsskyldighet. I fråga om barn utom äktenskap, som är bortadopterat, gäller dock enligt dansk lag, att adoptanten inträder i den rätt, som tillkommer barnets moder att uppbära barnet tillkommande underhållsbidrag från fadern, och enligt norsk lag, att i beslutet om adoption eller senare kan bestämmas, att fadern skall utgiva bidrag till barnet.

I fråga om *utomäktenskapliga barns* rättsställning föreligger den olikheten mellan norsk rätt, å ena sidan, samt de övriga ländernas lagar, å den andra, att de sistnämnda ej liksom den norska rätten tillerkänna utomäktenskapliga barn i allmänhet arvsrätt efter fader utan allenast rätt till underhåll. Då syftet med de förda förhandlingarna uteslutande varit att uppnå exigibilitet av fastställda underhållsbidrag, har berörda olikhet emellertid ej nu varit av betydelse. Vad underhållsskyldigheten angår skall enligt den svenska lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap sådant barn av föräldrarna njuta uppehälle och uppfostran efter vad med avseende å båda föräldrarnas villkor må anses skäligt. Denna underhållsrätt upphör ej förrän barnet fyllt sexton år och ej senare än det fyllt aderton år, där ej barnets anlag och omständigheterna i övrigt föranleda, att barnet bör erhålla fortsatt utbildning (3 §). Enligt svensk rätt innefattar följaktligen faderns underhållsplikt mot utomäktenskapligt barn ej blott nödortfigt underhåll utan hänsyn tages även till båda föräldrarnas ekonomiska standard; befinner sig fadern i burgna omständigheter, kan han få utgiva betydande bidrag. De finska och norska lagarna i ämnet överensstämma i avseende å omfattningen av underhållsbidrag till barn utom äktenskap praktiskt taget med den svenska. (Norsk lag den 10 april 1915 om barn, hvis forældre ikke har ingaaet egteskap med hverandre §§ 1, 19, 20, finsk lag den 27 juli 1922 om barn utom äktenskap § 6.) Båda lagarna omtala vissa bidrag för särskilt angivna ändamål, vilka skola närmare beröras vid artikel 4. Avgörande för bidragspliktens omfattning är i dansk rätt moderns livsförhållanden, därvid standarden för barnets uppfostran dock ej får

vara ringare än i goda fosterhem på den ort, där barnet uppfostras, och ej heller får överstiga en vanlig god medelstandard. Härutöver stadgas, att fadern kan förpliktas att utgiva vissa särskilda bidrag till barnet, såsom till dop, konfirmation, skolundervisning och facklig utbildning, i den omfattning hans ekonomiska villkor medgiva och utan hänsyn till moderns livsförhållanden, vilket allt närmare utvecklas nedan vid artikel 4. (Lag den 27 maj 1908 innehållande bestämmelser om børn udenfor ægteskab og disses forældre § 1.) Även om underhållsbidraget för utomäktenskapliga barn i Danmark sålunda i princip är något knappare tillmätt än i de övriga nordiska staterna, torde dock för det stora flertalet fall någon nämnvärd avvikelse ej framträda i den praktiska tillämpningen.

Överenskommelsen avser jämväl underhållsbidrag åt *moder till utomäktenskapligt barn*. Enligt ovannämnda svenska lag om barn utom äktenskap är sålunda fader till dylikt barn pliktig att, efter vad med hänsyn till hans och moderns villkor må anses skäligt, bidraga till hennes underhåll under sex veckor före och sex veckor efter nedkomsten. Vid beräkning av detta underhållsbidrag skall hänsyn tagas jämväl till de särskilda kostnader, som orsakas av förlossningen. Medför havandeskap eller amning eller annan vård om barnet avsevärt hinder i moderns förvärvsverksamhet, eller ådrager hon sig sjukdom genom havandeskapet eller nedkomsten, kan fadern förpliktas att bidraga till hennes underhåll under längre tid än den nyssnämnda, dock högst under fyra månader före och nio månader efter nedkomsten (5 §).

Den danska lagen giver modern rätt att av fadern erhålla bidrag till sitt underhåll en månad före och en månad efter barnets födelse, ävensom rätt till barnsängskostnader (1908 års lag § 2). Sistnämnda kostnader omfattas av artikel 4 i konventionen.

Enligt norsk rätt har fadern att, om modern har barnet hos sig, till henne betala ett bidrag för de första nio månaderna efter barnets födelse, s. k. opamningsbidrag. Fadern har ock att till modern utgiva bidrag för de sista tre månaderna före barnets födelse. (1915 års lag §§ 20 och 21.) Dessutom skola utgå särskilda bidrag för förlossnings- och barnsängskostnader. (Jfr artikel 4.)

Den finska lagen ger modern rätt till underhållsbidrag för två månader före och, där modern ej har barnet hos sig, två månader efter nedkomsten. Medför havandeskapet avsevärt hinder i moderns förvärvsverksamhet, eller ådrager hon sig sjukdom genom havandeskapet, må bidraget utgå under längre tid, dock högst under fyra månader före och sex månader efter nedkomsten. Där modern har barnet hos sig, äger hon efter nedkomsten åtnjuta underhållsbidrag under nio månader; bidraget bör i sådant fall vara så stort, att modern blir i tillfälle att amma barnet (1922 års lag § 9).

Såsom av ovan lämnade redogörelse framgår, äro de fyra nordiska staternas regler om underhållsbidrag till make, förutvarande make, barn i äktenskap, styvbarn, adoptivbarn och barn utom äktenskap samt moder till sådant barn i stora delar väsentligen överensstämmande, och de olikheter, som förefinnas, äro ej av någon större betydelse. Då härtill kommer, att ömsesidigt förtroende råder beträffande dessa reglers tillämpning, måste förutsättningarna för med-

givande av exigibilitet sägas vara för handen, oaktat hithörande kollisionsnormer och kompetensfrågor, såsom ovan framhållits, till stor del äro olösta.

Sådana bidrag, som ovan nämnts, omfattas av konventionen, ändå att de fastställts före dennas ikraftträdande. (Jfr artikel 6 nedan.)

Konventionen avser ej samtliga civilrättsliga underhållsbidrag. Bidrag, som barn ålagts utgiva till föräldrar eller adoptivföräldrar, falla sålunda utanför konventionen. Enligt svensk rätt äro barn såväl i som utom äktenskap skyldiga att underhålla fader eller moder, som av sjukdom eller annan dylik orsak är ur stånd att själv försörja sig. Samma underhållsplikt åligger adoptivbarn i förhållande till adoptant. I Finland saknas civilrättsliga stadganden i ämnet. Varken dansk eller norsk rätt känner någon civilrättslig underhållsplikt för barn mot föräldrar och ingen av dessa tre lagar underhållsskyldighet för adoptivbarnet mot adoptanten. På grund härav och då dessa bidrag äro av allenast ringa praktisk betydelse, ansågos de kunna lämnas utanför konventionen.

*Underhålls-
bidrag, som
ej omfattas
av konven-
tionen.*

Konventionen avser ej heller andra exekutionstitlar än sådana, enligt vilka den underhållsskyldige personligen är pliktig att utgiva bidrag. Har fader till barn utom äktenskap avlidit, kan väl utan hinder därav en sådan exekutionstitel enligt reglerna i förevarande konvention av barnet göras gällande mot hans dödsbo, såvitt fråga är om underhåll för tiden före dödsfallet. Men den rätt, som må tillkomma barnet till framtida underhåll, är däremot en angelägenhet mellan den underhållsberättigade och dödsboet, vilken faller utanför konventionens ram. (Se angående svensk rätt 11 § lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap.) När i Danmark eller Norge exekution ej kan ske, därför att boet tagits under behandling av skifteretten, blir konventionens tillämpning redan på den grund utesluten. Har barnets rätt ej till någon del blivit fastställd i den underhållspliktiges livstid utan först efter hans död, kan exekution enligt denna konvention ej äga rum ens av vad som belöper å tiden dessförinnan. (Se 34 § nyssnämnda lag.)

I *vårt land* kan genom beslut i administrativ väg försumlig försörjare åläggas ersätta det allmänna för utgifter, som blivit en följd av hans underlåtenhet att fullgöra sin underhållsplikt. Enligt lagen den 14 juni 1918 om fattigvården finnes å offentligt-rättsliga hänsyn grundad försörjningsplikt i förhållande till det allmänna mellan föräldrar och barn, adoptivföräldrar och adoptivbarn samt makar inbördes och för make mot andra makens barn (3 §). Har fattigvårdsstyrelse tillskyndats kostnad för fattigvård, som lämnats någon, för vilken annan sålunda bort ansvara, äger fattigvårdsstyrelsen att av den, som ansvarigheten åligger, uttaga ersättning för denna kostnad (63 §), och om fattigvård lämnats någon, för vilkens försörjning annan är ansvarig, och behovet av fattigvård finnes vara stadigvarande, kan den försörjningspliktige även åläggas att till fattigvårdssamhället utgiva bidrag för framtida underhåll (66 §). Beslut om ersättning i dessa hänseenden meddelas av vederbörande länsstyrelse (67 §). En motsvarande ordning är stadgad i lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård beträffande barnavårdsnämnds kostnader för omhändertaget barn (68 och 71 §§). I Finland gäller i huvudsak detsamma

*Det allmän-
nas kostnader
i fall av för-
summad
bidragsplikt.*

som hos oss. Nu omnämnda beslut, enligt vilka försumlig bidragspliktig ålagts ersätta det allmänna dess redan havda eller framtida kostnader för den underhållsberättigade, omfattas ej av förevarande konvention, vilken reglerar allenast sådana underhållsbidrag, som hava sin grund i en civilrättslig förpliktelse. Behovet av ömsesidig exekution är uppenbarligen också vida starkare, såvitt dessa senare angår.

Vad angår Danmark och Norge är läget i viss mån ett annat. Enligt ovan omförmälda *danska lag* av år 1908 angående utomäktenskapliga barn och deras mödrar sker först ett fastställande av underhållsskyldighetens existens. Därest ej en skriftlig överenskommelse om underhållsbidrag träffats på sätt här nedan närmare beröres, sker nämnda fastställelse i vanlig rättegångsväg av domstol. Målet kan anhängiggöras efter utgången av sjätte havandeskapsmånaden. Sedan dom fallit, fastställer vederbörande administrativa myndighet (överovrigheden) — oavsett huruvida domen vunnit laga kraft — underhållsbidragets storlek, och beloppet blir omedelbart exigibelt i Danmark. Betalas ej bidraget i rätt tid, äger modern fordra dess utbetalande av det allmänna utan att därför bidraget anses såsom modern lämnad fattigvård. Utbetalningen uppfattas ej blott såsom ett förskott å vad fadern har att betala, utan bidragsplikten mot barnet anses i viss mening också åligga samhället. Moderns begäran om förskott från det allmänna skall vara åtföljd av den administrativa myndighetens beslut eller av den överenskommelse, som träffats om bidraget. Med stöd av beslutet eller överenskommelsen söker det allmänna därefter av fadern uttaga det utgivna förskottet. Lyckas ej detta, har det allmänna refusionsrätt mot faderns »forsørgelseskommune». Motsvarande bestämmelser äro meddelade i fråga om barn i äktenskap i ovannämnda lag av år 1908 om hustrurs och sådana barns rättsställning.

Av det ovan angående dansk rätt anförda framgår, att, vid underlåtenhet från barnafadern att betala honom åliggande bidrag till modern och barnet, dessa ej, liksom i Sverige och Finland, äro hänvisade till att söka verkställighet hos fadern, utan att beloppet omedelbart förskotteras av allmänna medel. Verkställigheten hos fadern sökes sedermera i stället av det allmänna. Då grunden för det allmännas anspråk i detta fall är, ej ett i fattigvårdsväg träffat avgörande, som berättigar det allmänna till ersättning för dess kostnader för underhållet, utan den omständigheten att den fadern åliggande civilrättsliga underhållsplikten förskottsvis fullgjorts av det allmänna, är det naturligt att den rätt till verkställighet, som eljest enligt konventionen tillkommer modern och barnet, i detta fall bör kunna göras gällande av det allmänna. Att det är moderns och barnets rätt till underhållsbidrag, varå det allmänna stöder sitt anspråk, framgår också tydligt därav, att den exekutionstitel, som åberopas av det allmänna, är det beslut, som — därest offentligt förskott ej lämnats — skulle hava åberopats av modern och barnet. Vid de förda underhandlingarna har enighet rått därom, att exekution i nämnda fall skall kunna ske. Detta framgår ock av den avfattning, stadgandet i första stycket erhållit.

Enligt en lag den 29 april 1913 angående ändring i ovannämnda *danska lag* av år 1908 om underhållsbidrag till barn utom äktenskap gäller vidare, att när

fattigväsendet har nödgats övertaga sådant barns försörjning, kan moderns rätt till fastställt underhållsbidrag av fadern eller det allmänna göras gällande av vederbörande fattigvårdsmyndighet. Då det således i dylikt fall är fråga, ej om ett refusionskrav för fattigvårdsmyndighetens kostnader utan om ett anspråk på de modern för henne och barnet tillkommande underhållsbidragen, vilket med stöd av legal föreskrift framställles av nämnda myndighet, kan verkställighet enligt denna konvention äga rum. Beslutet eller förbindelsen, varigenom bidrag fastställts, är exekutionstitel vare sig det åberopas av modern eller av fattigvårdsmyndigheten.

I Norge gäller i förevarande avseende en ordning, som i viss mån överensstämmer med den danska. Enligt lov den 10 april 1915 om forsorg for barn (kap. I med rubriken Om offentlig hjælp til mødre og spædbarn) kan kvinna som är norsk medborgare — gift eller ogift — erhålla bidrag för sig och sitt barn av kommunkassan å hennes vistelseort. Kvinna, som väntar barn och ej kan försörja sig, äger sålunda erhålla dylik hjälp under de sista sex veckorna före barnets födelse; är hon gift, utgår hjälpen blott, när mannen är död eller han övergivit henne eller eljest genom otillbörligt förfarande vållat, att de ej leva tillsammans. Beträffande tiden efter barnets födelse utgår kommunal hjälp, om modern har »saa daarlig raad» att hon, om hjälp ej lämnas, måste överlämna sitt barn till annan; bidraget skall i detta fall vara så stort, att hon kan hava barnet hos sig tre månader efter födelsen och att hon kan amma det, om hon är ägnad därtill. Bidrag utöver vad nu är sagt kan lämnas efter beslut av ett utskott inom vederbörande hälsovårdsnämnd. Sådana utlägg, varom nu nämnts, anses ej såsom modern lämnad fattighjälp. Den kommun, som haft utlägggen, äger att därför uppbära ersättning av moderns hemortskommun. Denna äger såsom gottgörelse för sina utgifter rätt till de bidrag, som fadern eller den bidragspliktige har att betala till modern och barnet enligt ovannämnda lagar om utomäktenskapliga barn och om föräldrar och äkta barn. När hemortskommunen sålunda, efter gäldande av lämnade förskott till fullgörande av den bidragspliktiges civilrättsliga underhållsskyldighet, inträder i den bidragsberättigades rätt, lär kommunen av samma skäl, som förut nämnts beträffande Danmark, äga framställa anspråk på verkställighet enligt denna konvention.

I anslutning till vad nu nämnts angående den danska och den norska ordningen på förevarande område må anmärkas, att om i ett av de andra länderna fattigvårdsmyndighet fått åt sig av rättsägaren överlåten rätt på grund av dom eller förbindelse, enligt vilken underhållsskyldighet åligger barnafadern, verkställighet i övriga länder kan ske. Avgörande är städse beskaffenheten av den exekutionstitel, som åberopas. Avser domen eller förbindelsen den fadern åvilande underhållsplikten, kan den åberopas ej blott av den enligt nämnda handling direkt berättigade utan även av den, som efter överlåtelsen är behörig innehavare av rätten. Ätminstone i Sverige lär emellertid fattigvårdsstyrelse eller barnavårdsnämnd städse åberopa ett beslut angående rätt till refusion, och ett sådant beslut kan, såsom ovan nämnts, ej verkställas enligt konventionen.

Exekutionstitel är enligt stadgande i förevarande stycke lagakraftvunnen dom, administrativ myndighets beslut eller skriftlig förbindelse.

Exekutions-
titlar.

Domar och administrativa beslut. När tvist uppstår om civilrättslig underhållsskyldighet, avgöres frågan i Sverige och Finland städse genom dom. Den underhållsberättigade har sålunda att efter stämning till domstol få den underhållsskyldige förpliktad att utgiva bidrag. I Danmark och Norge kan själva skyldigheten att utgiva bidrag fastställas antingen genom dom eller administrativ myndighets beslut, medan bidragets belopp i Norge städse och i Danmark nästan undantagslöst bestämmes i administrativ väg.

Domen skall hava vunnit laga kraft. Dom, varigenom någon förpliktats att utgiva underhållsbidrag, skall för vinnande av verkställighet hava vunnit laga kraft. Man har ej velat medgiva verkställighet i andra fall än sådana, när visshet finnes för, att den ej behöver gå åter. Med laga kraft avses den formella rättskraften eller att talan mot det träffade avgörandet ej får föras genom ordinärt rättsmedel. En dom, som enligt den interna lagstiftningen kan verkställas, ehuru den ej vunnit laga kraft — se angående svensk rätt 39 § utsökningslagen — är sålunda ej exigibel enligt konventionen, förrän laga kraft åkommit den.

I ovannämnda år 1861 mellan Sverige och Danmark träffade konvention om ömsesidig verkställighet av domar och utslag är fordran på laga kraft ej uppställd. Detta torde emellertid vara blott en skenbar avvikelse från förevarande överenskommelse. Dansk dom, som ej meddelats av högsta instansen, får nämligen enligt 1861 års konvention verkställas i Sverige först tre månader efter det domen kungjorts gäldenären. Denna tidsbestämmelse infördes i konventionen såsom en begränsning av de då gällande långa rättsmedelsfristerna. Sedan dessa genom den nya danska rättegångsordningen avskaffats och laga kraft numera vinnes redan före nämnda tids utgång, innebär regeln i fråga en strängare förutsättning för exigibilitet än ett krav på laga kraft. För verkställighet av svensk dom i Danmark fordras, att domen enligt svensk lag må verkställas i överensstämmelse med vad som gäller om lagakraftvunnen dom. Denna fordran läser i huvudsak innebära detsamma som kravet på laga kraft.

Fordran på laga kraft gäller ej administrativa beslut. Beslut, som meddelats av de danska och norska högsta administrativa myndigheterna och som ej kunna överklagas, vinna dock ej laga kraft. Utan hinder av ett en gång i administrativ väg träffat avgörande, kan frågan således ånyo upptagas. Dessa avgöranden äro å andra sidan ej att uppfatta såsom provisoriska beslut (jfr nedan s. 31—32). De avse en slutlig reglering, och en sådan kommer ock till stånd, därest saken ej ånyo upptages. Dessa administrativa beslut äro därför, i vad rör verkställigheten, att likställa med lagakraftvunna domar och äga exigibilitet enligt denna konvention.

Domen eller beslutet skall äga intern exigibilitet. I förevarande stycke har såsom förutsättning för exigibilitet av dom eller beslut uppställts, att verkställighet kan vinnas i den stat, där domen eller beslutet meddelats. Då i fråga om domar laga kraft kräves för exigibilitet enligt konventionen, har beträffande dem berörda fordran ej någon självständig betydelse. Vad angår de danska och norska administrativa besluten, å vilka kravet på laga kraft ej har tillämplighet, är däremot en dylik hänvisning till den interna rättens exekutionsregler av nöden. Sin egentliga betydelse har emellertid nämnda fordran i vad rör sådana skriftliga förbindelser, som äro exekutionstitlar enligt ifrågavarande artikel och som här nedan skola närmare beröras.

Den nya *svenska* familjerättsliga lagstiftningen känner åtskilliga fall av interimistiska förordnanden angående underhållsbidrag, vilka gå i verkställighet lika med laga kraft ägande dom. I mål om återgång av äktenskap, hemskilnad eller äktenskapsskilnad äger sålunda jämlikt 15 kap. 11 § G. B. rätten, eller, under tiden mellan stämningens uttagande och första rättegångstillfället, domaren på yrkande av endera maken förordna om bidrag av ena maken till den andras underhåll för tiden intill dess laga kraft ägande utslag i målet föreligger. Sådant interimistiskt förordnande kan när som helst av rätten återkallas. Enligt 24 och 25 §§ av samma kapitel kan provisoriskt beslut om underhållsbidrag för nämnda tid meddelas jämväl efter det till hemskilnad eller äktenskapsskilnad blivit dömt, ävensom då make yrkat åläggande för andra maken att utgiva bidrag enligt 5 kap. 5 eller 7 § G. B., d. v. s. till följd av försummad underhållsplikt under sammanlevnadens bestånd eller då makarna på grund av söndring leva åtskilda. Interimistiska förordnanden kunna ock givas beträffande bidrag till barn i äktenskap jämlikt 20 § lagen den 11 juni 1920. Därest den, som i något av nämnda fall genom ett provisoriskt beslut ålagts utgiva bidrag, i den slutliga domen förklaras icke vara underhållsskyldig, äger han av den, som mottagit bidraget, söka åter vad han utgivit. Slutligen kunna interimistiska förordnanden ske, i vad rör bidrag till barn utom äktenskap jämlikt 28 och 29 §§ lagen den 14 juni 1917. Om svaranden — efter det han på grund av provisoriskt förordnande eller slutligt utslag, som ej vunnit laga kraft, betalat underhållsbidrag — genom laga kraft ägande dom funnits icke vara underhållsskyldig, får han icke av den, som mottagit bidraget, söka åter vad han utgivit, men äger att av allmänna medel återbekomma guldna bidragsbelopp jämte ränta. Den *finska* lagen medger provisoriska beslut beträffande bidrag till make och barn i äktenskap (F. Å. L. 116 §). Vad angår barn utom äktenskap kan dom å bidrag gå i verkställighet, ändå att domen ej vunnit laga kraft (1922 års lag § 26). Enligt *norsk* rätt kunna provisoriska beslut i underhållsfrågor meddelas i vad rör bidrag till make och barn i mål om äktenskaps ogiltighet eller upplösning (tvistemaalsoven § 426). Vad angår bidrag till barn utom äktenskap eller dess moder, är dylikt bidrag överhuvud ej föremål för verkställighet i Norge, med mindre faderskapet eller skyldighet att utgiva bidrag är fastställd genom erkännande, dom eller försittande av den frist, inom vilken sakens handläggning vid domstol skall begäras. En närmare framställning härom lämnas vid tredje stycket i nu förevarande artikel. Angående den *danska* rättens ståndpunkt må hänvisas till D. L. 1922 § 77.

Sådana interimistiska förordnanden, vilka ovan berörts, falla ej in under den nu ifrågavarande konventionen. Då en dom, som meddelats i en av staterna och där kan verkställas, ehuru den ej vunnit laga kraft, såsom förut nämnts saknar exigibilitet i de övriga staterna, till dess laga kraft åkommit, vore det knappast följdriktigt att förläna en sådan verkan åt ett allenast provisoriskt beslut. Sådant beslut grundar sig nämligen på en summarisk prövning och blir måhända ej bestående.

Interimistiska förordnanden omfattas ej av konventionen.

Det kan möjligen synas tvivelaktigt, huruvida 1861 års svensk-danska konvention avser även provisoriska beslut. Då emellertid dylika beslut ej voro kända, när nämnda konvention ingicks, lärer det näppeligen stå i god överensstämmelse med förutsättningarna för denna att medgiva exekution av dessa beslut.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen för fastställande i Danmark av underhållsbidrag till utomäktenskapliga barn framgår, blir ett underhållsbidrag till utomäktenskapliga barn eller dess moder, som fastställts av vederbörande administrativa myndighet (overøvrigheden), exigibelt i Danmark, ehuru den dom, varigenom själva skyldigheten att utgiva bidrag fastställts, ännu ej vunnit laga kraft. Tydligt är, att dylikt administrativt beslut icke kan verkställas enligt konventionen, innan domen angående underhållsskyldighetens existens vunnit laga kraft.

Förbindelser
ang. under-
hållsbidrag.

Enligt samtliga de nordiska ländernas lagar kan i vissa fall den underhållsskyldiges bidragsplikt vara fastställd genom en skriftlig förbindelse. Jämlikt *svensk lag* kunna sålunda makar på grund av den befogenhet att med varandra ingå avtal, som nya giftermålsbalken medger dem, träffa överenskomelse om bidrag till varandra eller till barnen. Vissa sådana avtal mellan makar omnämnas särskilt i lag (5 kap. 10 § och 11 kap. 29 § G. B. samt 18 § lagen den 11 juni 1920 om barn i äktenskap). Avser sådant avtal fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet och är avtalet upprättat skriftligt och bevitnat av två personer, kan införsel därför ske i den underhållsskyldige tillkommande avlöning, pension eller livränta (se lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta 1 §). Föremål för införsel äro vidare i nämnda form upprättade avtal till förmån för barn utom äktenskap och sådant barns moder, adoptivbarn, föräldrar och adoptivföräldrar. Det bör i detta sammanhang framhållas, att sådant godkännande av barnavårdsman eller barnavårdsnämnd, som enligt 9 § lagen om barn utom äktenskap erfordras för att avtal om framtida underhåll åt sådant barn eller dess moder skall vara bindande för den underhållsberättigade, icke utgör förutsättning för rätt att erhålla införsel. Utmätning kan däremot ej äga rum på grund av sådant avtal, varom nu nämnts.

Anmärkas må, att en förlikning som blivit av domstol fastställd, verkställs i den ordning, som är stadgad för laga kraft ägande dom (45 § U. L. och 20 kap. R. B.).

I *Finland* gälla något avvikande regler. Om make, som genom skriftligt, av två vittnen bestyrkt avtal åtagit sig att, för fullgörande av sin underhållsskyldighet, till andra makens föfogande överlämna eller för dennes och barnens underhåll utgiva medel, åsidosatt sin skyldighet och ej heller vid anfordran ställt säkerhet för dess fullgörande, kan förordnande meddelas, att viss del av makens avlöning, pension eller livränta skall, i den mån den förfaller till betalning, utbetalas till andra maken (F. Ä. L. 108 och 113 §§). Avtal om fullgörande av underhållsskyldighet till barn utom äktenskap kan åter, om det träffats skriftligen med vittnen och blivit fastställt av förmyndarenämnden, verkställas såväl genom införsel (1922 års lag om barn utom äktenskap §§ 11, 29 och 34)

som genom utmätning (lag den 9 december 1927 angående ändringar i 1922 års lag). Avtal angående underhållsbidrag till utomäktenskapligt barns moder är överhuvud ej exigibelt enligt finsk rätt.

Enligt dansk rätt kunna avtal träffas om underhållsbidrag till sådana personer, som avses i konventionen. Å ett dylikt avtal (vedtagelse) kan dock ej verkställighet erhållas i Danmark, med mindre avtalet blivit fastställt av överövrighed. (1908 års lag § 1 samt lag den 29 april 1913 angående ändringar i 1908 års lag.) Har sådant fastställande skett, kan exekution äga rum genom såväl införsel som utmätning. Exekutionstitel är i detta fall det beslut, varigenom fastställandet skett.

I fråga om bidrag till barn utom äktenskap medger den norska rätten exekution av skriftlig förbindelse, där förbindelsen upprättats inför bidragsfogden och beloppet godkänts av fylkesmannen. Exekutionen sker genom införsel eller genom utmätning (1915 års lag §§ 10, 27 och 28). Andra förbindelser kunna ej verkställas. En förlikning (forlik) som ingåtts inför forlikrådet eller rätten har samma verkan som en rättskraftig dom (tvistemålsloven § 286).

Sådan förbindelse, varom ovan nämnts, är, i likhet med lagakraftvunnen dom och administrativ myndighets beslut, exekutionstitel enligt konventionen. Beträffande Sverige äro dessa förbindelser, vilkas rättsliga verkan reglerats genom den nya lagstiftningen på familjerättens område, av den största praktiska betydelse. Godvillig överenskommelse är numera den vanliga utvägen för bidragsfrågans ordnande och i de talrika fall, då fråga är om exekution på grund av införsel, bereder sådan förbindelse, varom här är fråga, lika stor trygghet för den underhållsberättigade som en dom, varigenom bidragsplikten fastställts. Sin främsta betydelse torde dessa förbindelser hos oss hava i vad rör barn utom äktenskap. I ej mindre än 90 procent av de fall, då faderskap och därå grundad underhållsskyldighet hos oss fastställes, sker detta genom frivilligt erkännande av faderskapet. Vid sådana förhållanden har det från svensk synpunkt framstått såsom synnerligen angeläget, att jämväl sådan bidragskyldighet, som fastställts i denna ordning, omfattas av konventionen, detta så mycket mera som den svensk-danska konventionen av år 1861 ej medgiver verkställighet på grund av skriftliga förbindelser.

En förutsättning för att en förbindelse, varigenom i en av de fördragsslutande staterna någon förpliktat sig att utgiva underhållsbidrag, skall vara exigibel i de övriga är enligt uttrycklig föreskrift, att verkställighet kan vinnas i förstnämnda stat. I fråga om svensk förbindelse kräves det sålunda, att stadgad form iakttagits och att förutsättningarna i övrigt för införsel jämlikt ovannämnda lag äro för handen. Att prövningen härav åligger svensk myndighet framgår av artikel 2. På motsvarande sätt åligger det myndigheterna i de övriga länderna att pröva, huruvida där utfärdade förbindelser äga intern exigibilitet. Vid artikel 3 skall utvecklas på vad sätt verkställigheten skall ske i exekutionslandet.

Såsom ovan nämnts, torde en av de viktigaste frågorna angående verkställighet av främmande domar vara, huruvida verkställigheten skall göras bero-

Förbindelsen skall äga intern exigibilitet.

Exekvatur fordras ej för verkställighet.

ende av tillstånd (exekvatur), som i varje särskilt fall meddelas av myndighet i exekutionslandet, eller huruvida omedelbar verkställighet må äga rum. Då hos oss främmande domar i regel ej kunna verkställas, finnes naturligen ej heller något allmänt stadgande om förutsättningarna för verkställigheten. Men i de ovan omnämnda konventioner, som Sverige ingått med vissa främmande stater, har det varit erforderligt att taga ställning till nämnda spörsmål. I lagen den 6 mars 1899 om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut, sådan denna lag lyder enligt lagen den 23 april 1909, vilka lagar utfärdats i anledning av 1896 och 1905 års Haag-konventioner rörande vissa civilprocessuella ämnen, är sålunda ett slags exekvaturförfarande stadgat. Verkställighet å utländsk domstols beslut måste nämligen enligt denna lag föregås av en framställning om erhållande av verkställighet till överexekutor, som efter prövning förordnar därom. Överexekutors prövning inskränker sig till ett fastställande av, att framställningen om exekution är åtföljd av antingen bevis från myndighet i den främmande staten, att beslutet vunnit laga kraft, jämte, där beslutet är meddelat av annan domstol än norsk, intyg att beviset är utfärdat av behörig myndighet, eller ock annan utredning utvisande att den handling, varå framställningen grundas, är utfärdad i behörig form samt att beslutet vunnit laga kraft. Då prövningen i detta fall sker av den verkställande myndigheten och är av blott formell art samt parterna ej behöva höras i ärendet, föreligger ej ett typiskt exekvaturförfarande, vilket förutsätter prövning av domstol efter kontradiktorisk förhandling mellan parterna. Enligt lagen den 22 december 1927 i anledning av Sveriges anslutning till de internationella konventionerna angående godsbefordring å järnväg samt angående befordring å järnväg av resande och resgods fordras för verkställighet här i riket av sådant beslut av utländsk domstol, som i konventionerna avses, att stadfästelse å beslutet meddelats av Svea hovrätt. Stadfästelse får ej ske utan så är, att enligt de i konventionerna stadgade grunder det tillkommit domstol i den stat, där beslutet meddelats, att upptaga målet och att jämlikt lagen i denna stat beslutet äger laga kraft och vid den tid, då ansökning om stadfästelse göres, fortfarande får därstädes verkställas. Någon prövning av domens materiella innehåll äger således ej heller i detta fall rum.

Medan i samtliga ovannämnda fall ett mer eller mindre typiskt exekvaturförfarande finnes föreskrivet, står den svensk-danska konventionen av 1861 på motsatt ståndpunkt. Tillstånd till verkställighet från myndighet i exekutionslandet erfordras icke, utan sökanden vänder sig direkt till vederbörande exekutor med begäran härom. Denne har därvid allenast att företaga den formella prövning, som måste ske vid exekution i allmänhet.¹ I detta sammanhang må ock nämnas lagen den 20 juni 1919 innefattande bestämmelser i anledning av konventionen den 5 februari s. å. mellan Sverige och Norge angående flyttlapparnas rätt till renbetning. Däri stadgas, att svensk

¹ Ovannämnda förslag till svensk-norsk vattenrättskonvention är också byggt på grundsatsen om omedelbar verkställighet. Den närmare utformningen av reglerna i ämnet överensstämmer i allt väsentligt med de motsvarande bestämmelser, som av de delegerade upptagits i nu ifrågasvarande artikel och artiklarna 2 och 3, och dessa bestämmelser hava, såsom framhålles i motiven till vattenrättskonventionen, legat till grund för reglerna i sistnämnda konvention.

dom, skiljedom eller förlikning, enligt vilken ersättningsskyldighet för skada av renar åligger norska lappar, skall av Konungens befallningshavande översändas till den norska fylkesmannen för vinnande av verkställighet enligt konventionen. Nämda verkställighet innebär, att fylkesmannen utbetalar ersättning förskottsvis av allmänna medel. Motsvarande gäller i fråga om verkställighet av norsk dom, skiljedom eller förlikning i Sverige.

Vid de överläggningar, som ägt rum mellan de delegerade för de fyra nordiska staterna, har det stått klart, att nu förevarande konvention bör, liksom den svensk-danska av år 1861, omfatta grundsatsen om direkt exigibilitet. Fördelen av att undvika ett exekvaturförfarande ligger i öppen dag. Även om den prövning av exekutionslandets myndigheter, som ett sådant förfarande förutsätter, ej förlägges till domstol utan till den exekutiva myndigheten och fordran på kontradiktorisk förhandling eftergives, blir en dylik ordning dock alltid förenad med tidsutdräkt för sökanden och besvär för exekutionslandets myndigheter. De skäl, som medföra att krav på exekvatur likväl pläga uppställas, föreligga ej i förhållandet mellan de nordiska staterna.

Då, såsom ovan nämnts, den norska lagen uppställer fordran på exekvatur jämväl i händelse av traktat, erfordras i anledning av förevarande konvention en norsk lagändring.

I artikel 2 givas närmare föreskrifter om erhållande av verkställighet enligt konventionen.

I andra stycket av förevarande artikel äro vissa undantag föreskrivna från *Andra stycket* den i första stycket meddelade regeln. Dessa föreskrifter avse de fall, att mot varandra stridande domar eller beslut föreligga i skilda nordiska länder, antingen så att bidraget bestämts till olika belopp i olika länder eller ock så att i ett land fastställts, att underhållsskyldighet överhuvud ej föreligger, medan i ett annat visst underhållsbidrag bestämts.

I envar av de nordiska staternas interna lagstiftning äro bestämmelser givna, som göra det möjligt att i den staten företaga jämkning av ett där fastställt bidragsbelopp. Vad angår *bidrag till make*, utdömt utan samband med hemskillnad eller äktenskapsskillnad, gäller sålunda i Sverige, att rätten äger vid väsentligen ändrade förhållanden på yrkande av endera maken höja eller sänka ett bidrag, som ålagts andra maken (5 kap. 9 § G. B.). Avtal rörande makarnas ömsesidiga underhållsskyldighet kan ock jämkas, om avtalet finnes uppenbart obilligt eller väsentligen ändrade förhållanden påkalla det (5 kap. 10 § G. B.). Vad angår bidrag till hemskild eller frånskild make kan ock jämkning ske vid väsentligen ändrade förhållanden, dock att bidrag till frånskild make ej må utdömas, såframt talan därom ogillats, eller höjas utöver förut bestämt belopp. Jämkning av utdömt engångsbelopp kan överhuvud ej äga rum. (11 kap. 28 § G. B.) Anspråk på underhållsbidrag till frånskild make skall, såvida fråga ej är allenast om jämkning av avtal, som makarna med hänsyn till skillnaden träffat, vid talans förlust framställas i skillnads-målet (11 kap. 26 § G. B.). Är avtal om bidrag, som makar träffat med avseende å förestående hemskillnad eller äktenskapsskillnad, uppenbart obilligt för

Reglerna om jämkning i fastställt bidrag.

ena maken, må jämkning ske, om avtalet ej slutits under hemskillnad; talan skall väckas inom viss tid (11 kap. 29 § R. B.). Enligt finsk lag äger rätten utan hinder av tidigare beslut angående makes och förutvarande makes underhållsskyldighet förordna om ändring, när väsentligen ändrade förhållanden påkalla det. Avtal mellan makar om underhåll får ock jämkas, om avtalet befinnes uppenbart obilligt eller väsentligen ändrade förhållanden föranleda jämkning. (F. Ä. L. 114 och 115 §§.) I Danmark gäller, att bidrag, som av överövrigheden ålagts make under äktenskapets bestånd, kan jämkas på grund av väsentligen ändrade förhållanden. Är bidraget bestämt i avtal mellan makarna, kan jämkning ock ske under nämnda förutsättning och dessutom om avtalet är uppenbart obilligt. (D. L. 1925 §§ 8 och 9.) Beslut om bidrag till hemskild eller frånskild make kan jämkas, om förhållandena väsentligen ändrat sig och tillika omständigheterna i övrigt tala därför; i domen eller beslutet kan dock fastslås, att avgörandet skall vara slutligt (D. L. 1922 §§ 68 och 71). Är i anledning av förestående hemskillnad eller äktenskapsskillnad avtal mellan makarna träffat om underhåll till make under separationstiden eller för tiden efter skilsmässan, kan avtalet genom dom förklaras ej bindande för ena maken, om det finnes vara uppenbart obilligt (D. L. 1922 § 72). Enligt norsk rätt kan av fylkesmannen fastställt bidrag till make eller förutvarande make jämkas på grund av nya upplysningar eller ändrade förhållanden. Avtal om bidrag till make under äktenskapets bestånd kan av fylkesmannen jämkas, om avtalet är uppenbart obilligt eller förhållandena väsentligen ändrat sig. Avtal om underhållsbidrag i anledning av hemskillnad eller äktenskapsskillnad kan helt eller delvis sättas ur kraft, om det är uppenbart obilligt för den ena maken. (Lov om forældre og egteborn 1915 § 5, N. L. 1927 § 6, 1918 § 59.)

Beträffande bidrag till barn i äktenskap gäller enligt svensk lag, att rätten äger utan hinder av förut meddelat beslut annorlunda förordna angående underhållsbidrag till sådant barn, när väsentligen ändrade förhållanden påkalla det (1920 års lag om barn i äktenskap 22 §). Avtal angående fullgörande för framtiden av underhållsskyldighet mot barnet må ock av rätten jämkas vid väsentligen ändrade förhållanden. Är avtal om barnets underhåll, som med avseende å förestående återgång av äktenskap, hemskillnad eller äktenskapsskillnad träffats mellan föräldrarna, uppenbart obilligt emot en av dem, får ock avtalet, om det ej slutits under hemskillnad, av rätten jämkas (18 §). Den finska lagens stadganden om jämkning av makes underhållsskyldighet till barn i äktenskap överensstämmer med ovannämnda regler om jämkning av underhållsbidrag till make. De danska föreskrifterna i ämnet avvika från stadgandena angående jämkning av underhållsbidrag till make huvudsakligen därutinnan, att för jämkning av bidrag, som vid hemskillnad eller äktenskapsskillnad fastställts, ej fordras väsentligen ändrade förhållanden, utan blott att »børnenes tarv tilsiger det» (D. L. 1925 §§ 8 och 9, 1922 §§ 71 och 72). Mellan de norska reglerna om jämkning av bidrag till make och av bidrag till barn i äktenskap föreligga ej några avvikelser (lov om forældre og egteborn 1915 § 5, N. L. 1927 § 6, 1918 § 59).

I fråga om jämkning av bidrag till *barn utom äktenskap* eller *moder till sådant barn* gäller enligt svensk rätt, att om, efter det dylikt bidrag blivit genom dom eller avtal fastställt, väsentlig ändring inträtt i de förhållanden, som därvid voro avgörande, talan får föras om skälig jämkning i vad sålunda bestämts. Är underhållsbidrag till barn fastställt att utgå, till dess barnet nått viss ålder, är det — ändå att nyssnämnda fall ej är för handen — ej hinder att göra gällande rätt för barnet att utfå bidrag för tid, som infaller därefter. Jämkning kan ej ske av avtalat engångsbelopp (1917 års lag om barn utom äktenskap 33 §). I Finland gäller, att avtal eller dom å underhållsbidrag till utomäktenskapligt barn eller dess moder kan ändras, därest väsentlig förändring inträffat i de förhållanden, på grund av vilka fastställdet genom dom eller avtal skett (1922 års lag § 27). Dansk överövrighet äger städse förändra bestämt bidrag, när grundad begäran därom framställes. Förhöjning av fadern åliggande bidrag får dock ej ske utan att han, såvitt möjligt, haft tillfälle att uttala sig därom (1908 års lag § 1). Enligt norsk rätt äger fylkesmannen träffa nytt avgörande om bidrag till utomäktenskapliga barn i fall av nya upplysningar eller ändrade förhållanden (1915 års lag § 24). Frågan om själva skyldigheten att utgiva bidrag kan också under vissa förutsättningar upptagas ånyo utan hinder av att faderskapet erkänts eller fastställts genom lagakraftägande dom (1915 års lag § 15 och tvistemaalsoven kap. 27).

Av den lämnade redogörelsen framgår, att i envar av de nordiska staternas lagstiftning bestämmelser finnas, enligt vilka ett i den staten fastställt underhållsbidrag kan där undergå jämkning. Frågan, huruvida jämkning också kan ske av bidrag, som fastställts i annan stat, besvaras ej av förevarande konvention, som allenast giver regler om verkställighet. I äktenskapskonventionen har emellertid en föreskrift om den statliga kompetensen beträffande jämningsyrkanden lämnats för visst fall. Om sålunda i mål om hemskillnad eller äktenskapsskillnad beslut jämlikt första eller andra stycket av artikel 8 meddelats om underhållsskyldighet för make till andra maken eller makarnas barn, kan enligt andra stycket yrkande om ändring i beslutet upptagas i annan stat, än den, där beslutet meddelats, såfram den, mot vilken talan riktas, där har hemvist. Vid prövning av dylik talan skall enligt artikel 9 i äktenskapskonventionen varje stat använda där gällande lag. Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, må underhållsbidrag till frånskild make i Sverige ej höjas utöver förut bestämt belopp, ändå att väsentligen ändrade förhållanden föreligga. En lagakraftvunnen svensk dom å dylikt bidrag skall enligt artikel 22 i äktenskapskonventionen gälla i övriga stater. Talan om höjning av bidraget får således ej upptagas i någon av dessa. Beträffande sådana underhållsbidrag, som ej omfattas av äktenskapskonventionen, utgår den nu förevarande konventionen från, att varje stat själv avgör, huruvida jämningsyrkande där må upptagas eller icke. Såsom ovan nämnts, torde samtliga stater beträffande den viktigaste gruppen av underhållsbidrag, som ej omfattas av äktenskapskonventionen, nämligen bidrag till barn utom äktenskap och deras mödrar,

Kan bidrag, som fastställts i en stat, jämkas i en annan?

tillämpa *lex fori*. Och detta lärer ske vare sig fråga är om ett ursprungligt beslut, varigenom bidraget fastställes, eller om ett jämkningsbeslut.

I den mån nu beslut om jämkning av ett i en stat fastställt underhållsbidrag meddelats i annan stat, må utan hinder därav verkställighet i övriga stater ske av det ursprungliga beslutet.

Bidrag i en stat fastställt till lägre belopp.

Vid bestämmande av underhållsbidrag tages hänsyn till dels den underhållsberättigades behov, dels den bidragspliktiges betalningsförmåga. Vid denna prövning inverka naturligen de i varje land rådande förhållandena beträffande prisnivå, arbetslöner m. m. I dessa avseenden råder för närvarande ej enhetlighet mellan de nordiska staterna. Särskilt på grund av den finska valutans låga ställning med därav följande lägre prisförhållanden torde de bidrag, som fastställas i Finland, understiga de belopp, som i motsvarande fall utgå i de övriga länderna. Har exempelvis, efter det bidrag till ett utomäktenskapligt barn utdömts i Finland, den underhållspliktige mannen flyttat till Sverige, kan den här rådande högre prisnivån tänkas föranleda, att en höjning av bidragets belopp sker. Men det vore ej rimligt, om detta belopp, för den händelse mannen åter flyttar till Finland, skulle kunna verkställas i detta land, där ett efter de finska förhållandena anpassat belopp vederbörligen fastställts. Har bidragets belopp blivit i en stat fastställt, bör ett högre belopp, som fastställts i en annan av staterna, ej kunna uttagas i förstnämnda stat. På grund av vad nu anförts har i andra stycket av förevarande artikel stadgats ett undantag från regeln i första stycket av innebörd, att om genom dom eller beslut i den stat, där verkställighet sökes, bidrag är bestämt till lägre belopp än det, varå exekution begäres, verkställighet kan ske allenast av det lägre beloppet.

Då i två eller möjligen flera av staterna olika beslut angående beloppet av underhållsbidrag föreligga, kunna antingen båda avgörandena — de fall då de äro flera torde kunna lämnas ur räkningen — vara ursprungliga beslut angående bidraget eller ock det ena vara ett ursprungligt beslut och det andra ett jämkningsbeslut. Båda dessa fall omfattas av nu förevarande bestämelse. Det förstnämnda fallet är emellertid näppeligen av annat än teoretiskt intresse. Det torde i praktiken ej inträffa, att talan om underhållsbidrag samtidigt väckes i två länder. Skulle så någon gång ske, kan, då fråga är om bidrag som omfattas av äktenskapskonventionen, den senare taken ej upptagas till prövning. Är nämligen fråga om underhållsbidrag till make eller barn under äktenskapets bestånd eller efter skillnad, skall jämlikt artikel 22 i äktenskapskonventionen ett i en av staterna träffat avgörande gälla i övriga stater; det har i dessa verkan av *res iudicata*. Härav lärer ock följa, att om yrkande är anhängiggjort i en stat men ännu ej avgjort, samma yrkande skall avvisas i annan stat på grund av *litispensens*. I dessa fall kan följaktligen ej inträffa, att två ursprungliga beslut samtidigt föreligga. Frågan, huruvida hänsyn till *litispensens* skall tagas, när i två land samtidigt väckas yrkanden om sådant underhållsbidrag, som ej omfattas av äktenskapskonventionen men som är exigibelt enligt förevarande konvention, är lämnad öppen. Skulle emellertid i båda länderna bidrag utdömas, blir nu ifrågavarande stadgande tillämpligt.

Av större praktisk betydelse är det av ovannämnda båda fall, att ett beslut,

som meddelats i en stat, undergått jämkning i en av de övriga med stöd av någon av de bestämmelser, för vilka ovan redogjorts. Situationen är här, att ett i landet A fastställt bidragsbelopp jämkats i landet B. Innebär beslutet i B en sänkning av det i A fastställda bidraget, medför nu ifrågavarande bestämmelse, att det ursprungliga beslutet i A ej kan verkställas i B, när där föreligger ett jämningsbeslut å lägre belopp. Om jämningsbeslutet gått ut på en höjning av det ursprungligen fastställda bidraget, kan beslutet i B ej verkställas i A, när bidraget där bestämts till lägre belopp. Det sagda innebär ej något hinder för, att det beslut, varigenom det högre beloppet fastställdes, åberopas såsom exekutionstitel i det land, varå beslut å lägre belopp föreligger, men verkställigheten får, om invändning göres, ej avse mera än det lägre beloppet. I båda förenämnda fall kan exekution i de två övriga länderna ske av antingen det i A eller det i B träffade beslutet, såframt ej i något av dessa andra länder bidraget är fastställt till lägre belopp. I sakens natur ligger, att båda besluten ej kunna i ett och samma land bringas till verkställighet vid sidan av varandra.

I enlighet med det nu sagda vila reglerna i första och andra styckena om verkställighet av ursprungliga beslut och jämningsbeslut på följande enkla principer. Ursprungligt beslut och jämningsbeslut å höjning eller sänkning verkställas i alla staterna. Någon prövning i exekutionslandet behöver ej ske, huruvida fråga är om ursprungligt beslut eller jämningsbeslut. Men föreligger i exekutionslandet ett beslut å lägre belopp än det, för vilket verkställighet sökes, hindrar detta beslut, evad det är ett ursprungligt beslut eller ett jämningsbeslut, den sökta verkställigheten, såvitt fråga är om det överskjutande beloppet.

Mot den i konventionen sålunda intagna ståndpunkten kunde måhända riktas den invändningen, att om ett i landet A fastställt belopp sänkes i landet B, det vore rimligt att, vid ansökan om exekution i landet C av A:s beslut, verkställighet ej finge ske av högre belopp än enligt beslutet i B. Ett dylikt fall är emellertid opraktiskt. Överhuvud förekommer nog sällan, att den underhållsskyldige flyttar till annat land och får beloppet sänkt där. Att han sedermera skulle flytta till ett tredje land och där bliva föremål för exekutiva åtgärder torde vara något så sällsynt, att konventionens bestämmelser ej böra kompli-
ceras med tanke därpå.

Den bestämmelse, för vilken nu redogjorts, avser allenast det fall, att domar eller beslut å olika belopp föreligga. Däremot regleras ej av bestämmelsen frågor om konkurrens mellan ett sådant avgörande och ett avtal om underhållsbidrag eller mellan dylika avtal inbördes. Dessa frågor få lösas med ledning av allmänna rättsprinciper och omständigheterna i det särskilda fallet. Har, efter det bidrag genom dom fastställts i ett land, avtal sedermera i annat land träffats om högre bidrag, lär — på samma sätt som om avtalet träffats i domslandet — domen å det lägre beloppet ej i och för sig hindra verkställighet av avtalet. Och om i avtalet bestämts ett lägre belopp än i domen, torde begäran om exekution av domen kunna mötas med invändning, att överenskommelse sedermera träffats om lägre belopp. Motsvarande gäller i fall av konkurrens mellan flera avtal.

I en stat fastställt, att underhålls-plikt ej föreligger. Ytterligare ett undantag har gjorts från regeln om exigibilitet i första stycket. Är sålunda genom dom eller beslut i den stat, där verkställigheten sökes fastställt, att underhållsskyldighet ej föreligger, kan verkställighet i strid här emot ej påfordras i den staten. Det har ansetts, att om i en stat prövningen av underhållsanspråket utfallit så, att bidrag överhuvud funnits ej böra utgå, det skulle vara stötande, att det oaktat exekution finge ske av ett i annat land meddelat beslut, varigenom bidrag fastställts. Har sålunda i någon av staterna talan om underhållsbidrag exempelvis till barn utom äktenskap ogillats, kan exekution ej där ske av ett i något av de andra länderna meddelat beslut, varigenom sådant bidrag fastställts.

Har yrkande om underhållsbidrag till fränskild make i Sverige ogillats, får vidare såsom ovan nämnts underhållsbidrag ej här utdömas, ändå att väsentligen ändrade förhållanden föreligga. Ett dylikt avgörande av svensk domstol har rättskraft i övriga stater enligt artikel 22 äktenskapskonventionen, och talan om underhåll kan följaktligen ej därefter väckas i någon av dessa. Om anspråk på underhållsbidrag till fränskild make överhuvud ej framställts i ett vid svensk domstol anhängigt skillnadsmål, har rätten att väcka sådan talan enligt vår lag gått förlorad. Samma regel gäller i Finland (F. Ä. L. 79 §). Av grunderna för dessa svenska och finska stadganden och artikel 22 äktenskapskonventionen torde följa, att också i dylikt fall talan om underhåll ej kan senare väckas i övriga stater. Fråga om tillämpning av nu förevarande undantagsbestämmelse uppkommer alltså ej heller. Har däremot exempelvis talan om bidrag till fränskild make ogillats i Norge, utgör — med hänsyn till de interna norska och danska reglerna — detta ej hinder för, att yrkandet om sådant bidrag senare prövas i Danmark. Om bidrag därvid fastställles, kan emellertid på grund av förevarande stadgande verkställighet ej ske i Norge.

Har i något av länderna talan om bidrag till fränskild make ogillats lärer — i överensstämmelse med det under föregående rubrik sist sagda — detta ej utgöra hinder för exekution där av ett sedermera i något av de övriga länderna träffat avtal om underhållsbidrag.

Tredje stycket. När reglering i lag eller traktat skett av frågan om verkställighet av utländsk dom, har i allmänhet särskild uppmärksamhet ägnats det fall, att tredskodom föreligger, i det att exigibilitet här i regel gjorts beroende av att svaranden personligen erhållit del av stämningen i målet. Ett motsvarande förbehåll har i nu förevarande konvention för visst fall gjorts genom bestämmelserna i tredje stycket av artikel 1.

Reglerna om delgivning av stämning eller föreläggande. Dessa bestämmelser hava avseende allenast å bidrag till utomäktenskapliga barn och deras mödrar. I *Sverige* anhängiggöres talan om fastställande av faderskap till sådant barn och om därå grundad underhållsskyldighet till barnet och modern städse efter stämning vid domstol. I visst undantagsfall kan målet upptagas till prövning, oaktat svaranden ej i vanlig ordning erhållit del av stämningen. Äger svaranden sålunda ej känt hemvist inom riket och har upplysning ej kunnat vinnas, var han uppehåller sig, må delgivning enligt 22 § i 1917 års lag om barn utom äktenskap ske genom stämningens införande i all-

männa tidningarna. Denna regel är strängare mot fadern än det i 11 kap. 9 § R. B. för motsvarande fall meddelade stadgandet, vilket såsom villkor för delgivning genom kungörelse fordrar, att svaranden veterligen är ur riket faren utan att upplysning om hans vistelseort kunnat erhållas, och att därjämte omständigheter förekomma, som giva anledning antaga, att han håller sig undan eller att han har för avsikt att för framtiden bosätta sig i främmande land.

I *finsk* rätt gälla även i nu förevarande fall de beträffande stämning i allmänhet meddelade reglerna. Om svarande, som ej har stadigt hemvist i Finland, ej kan anträffas, skall således, om på grund av omständigheterna kan antagas, att han håller sig undan, och det ej är veterligt, att han vistas utom landet, kallelse ske genom offentlig stämning, som kungöres i allmänna tidningarna.

Enligt 1908 års *danska* lag om utomäktenskapliga barn med däri år 1913 gjorda ändringar (§ 15) gäller, att om upplysning ej kunnat vinnas om barnafaderns vistelseort eller det visar sig, att han lämnat Danmark, skall saken — såframt fadern haft forum i Danmark — efter offentlig stämning upptagas av vederbörande domstol, regelmässigt moderns forum. Om i dylikt fall moderns påstående väsentligen bestyrkes av i saken förebragta upplysningar, äger domstolen ålägga henne att med ed bekräfta sitt påstående. Sedan med stöd av hennes ed faderns skyldighet att utgiva bidrag fastställts av domstolen, äger övervigheden på grundval av domen bestämma bidragets belopp, därvid det eljest gällande kravet på bidragsbeslutets delgivning med fadern bortfaller. Fadern äger i dylikt fall begära sakens återupptagande. Finner domstolen, att ett tidigare avgörande vilar på en felaktig grundval, befrias fadern från utgivande av ännu ej förfallna bidrag och modern kan förpliktas att återbetala redan guldna belopp.

Då i *Norge* själva förfarandet vid bidragspliktens fastställande väsentligen avviker från de övriga nordiska staternas, är det, för bedömande av den fråga som nu är före, nödvändigt att lämna en framställning av nämnda förfarande, sådant det regleras i ovan omförmälda lag den 10 april 1915 om barn, hvis forældre ikke har indgaat ekteskap med hverandre (särskilt §§ 6—8, 10, 11 och 25). Lagen ålägger barnmodern samt vederbörande läkare eller barnmorska att uppgiva havandeskapet eller barnets födelse för vederbörande utmätningsman, vilken ock har att taga befattning med ärenden angående faderskap och underhållsbidrag och i denna egenskap benämnes bidragsfogde. Denne har att göra anmälan om förhållandet hos fylkesmannen och skall därvid ock lämna upplysningar om moderns och den uppgivne faderns ekonomiska ställning. Fylkesmannen utfärdar därefter s. k. föreläggande (forelegg) för mannen. Detta kan på begäran av barnets moder underlåtas, om den uppgivne fadern i närvaro av bidragsfogden skriftligen erkänner faderskapet och åtager sig att betala sådana bidrag till modern och barnet, som godkännas av fylkesmannen. Föreläggandet innehåller upplysning om, att därest mannen erkänner sig vara barnets far, han blir att anse såsom sådan och att, om erkännande ej gives, han har — för att undgå att anses såsom far — att senast fyra veckor efter föreläggandets delgivning hos rätten framställa begäran om sakens prövning i domstolsväg. Sådan prövning kan begäras också efter utgången av nämnda frist av

fyra veckor, om det styrkes, att nya upplysningar av betydelse framkommit eller att fristens försittande berott på omständigheter, över vilka den uppgivne fadern ej kunnat råda, eller på en villfarelse. I dylikt fall måste dock framställningen om prövning i domstolsväg göras inom fjorton dagar efter vetskapen om de nya upplysningarna eller efter bortfallandet av de omständigheter, som föranlett fristens försittande.

Föreläggandet skall snarast möjligt delgivas den bidragspliktige, därest han har känd uppehållsort i Norge. Delgivningen skall, om möjligt, ske med honom personligen. Anträffas ej den uppgivne fadern eller bidragspliktige, kan föreläggandet delgivas med annan för hans räkning, exempelvis med vuxen person tillhörande hans hushåll, hans arbetsgivare eller hans hyresvärd. Denne har att utan uppehåll underrätta vederbörande om delgivningen och överlämna föreläggandet till honom, om han kan göra det utan utgift eller särskilt besvär. Det åligger honom ock att genast meddela, om han har sig något bekant, som kan vara till hinder för, att vederbörande i tid får underrättelse om föreläggandet. Vägrar han att taga emot föreläggandet eller underlåter han att iakttaga, vad enligt det sagda åligger honom, kan han straffas med böter och förpliktas att helt eller delvis ersätta härav uppkommande kostnader. (Lov om domstolene den 13 augusti 1915 §§ 169—175, 212.)

Vid delgivningen skall den uppgivne bidragspliktige göras uppmärksam på, att om han erkänner sig vara barnets fader, han blir att anse såsom sådan. Sker sådant erkännande, skall föreläggandet förses med anteckning såväl härom som att han uppmärksamgjorts på nämnda verkan av erkännandet. Erkänner han icke faderskapet, skall han underrättas om vad han, enligt vad förut nämnts, har att iakttaga för att undgå att anses såsom far, och föreläggandet skall förses med påskrift, att han uttryckligen gjorts uppmärksam härpå. Kan delgivning ej ske, därför att den bidragspliktige ej har känd uppehållsort, skall bidragsfogden härom underätta vederbörande underrättsdomare, vilken har att förfara, såsom om begäran om domstolsbehandling blivit i rätt tid framställd. Såväl när domstolen sålunda ex officio föranstaltar om prövning som då vederbörande själv begär sakens handläggning inför domstol, skall inkallelsen till rätten delgivas honom enligt ovannämnda regler.

Av cvanstående framgår, att faderskap och därå grundad underhållsskyldighet i Norge fastställs 1) genom faderns erkännande före eller efter föreläggandets utfärdande; 2) genom försittande av den frist, inom vilken — då erkännande ej sker — sakens handläggning vid domstol skall begäras; eller 3) genom dom, som meddelats a) i anledning av faderns begäran om sakens prövning i domstolsväg eller b) i anledning av att domstolen — då delgivning av föreläggandet ej kunnat ske — ex officio föranstaltar om sådan prövning.

Föreläggandet behöver ej, såsom ovan förutsatts, avse ett fastställande av faderskap med alla därav följande förpliktelser, bland annat skyldighet att utgiva underhållsbidrag, utan kan avse blott sådan bidragsskyldighet. Föreläggande av sistnämnda slag utfärdas, då modern uppgivit, att hon under konceptionstiden haft umgänge med flera män. Ovan omförmälda bestämmelser få motsvarande användning för detta fall.

I samtliga förelägganden äro utsatta beloppen av de bidrag, som skola betalas till modern och barnet. Dessa belopp äro redan, då föreläggandet utfärdas, fastställda av fylkesmannen. När den bidragspliktige genom föreläggandets delgivning erhållit kännedom om beloppet av de fastställda bidragen, äger han häröfver anföra besvär i socialdepartementet. Besvären hindra ej verkställighet. Innan faderskapet eller bidragsplikten fastställts på något av ovannämnda sätt, kan emellertid verkställighet öfverhuvud ej ske.

Av den ovan lämnade redogörelsen framgår, att skyldighet att utgiva underhållsbidrag till utomäktenskapligt barn och dess moder i alla de nordiska staterna kan inträda för den man, mot vilken talan föres, utan att han — personligen eller genom ombud — inställt sig i rättegången eller personligen fått del av stämningen eller föreläggandet i målet. Grunden härtill är naturligen, att en bidragspliktig ej genom att hålla sig undan skall kunna förhindra ett fastställande av bidragsskyldigheten. Har nu genom dom eller beslut i en stat underhållsskyldighet ålagts den, som är medborgare i den staten, blir detta avgörande verkställbart i övriga stater enligt bestämmelserna i förevarande konvention vare sig avgörandet skett tredskovis eller icke. Om i förstnämnda fall den underhållspliktige ej var bosatt i hemlandet, medför detta naturligen ej, att ett där fastställt bidrag förvägras exigibilitet i de andra konventionsländerna. Konventionens regler om verkställighet hava emellertid ansetts böra omfatta jämväl varje tredskodom, given i ett land, där den bidragspliktige har hemvist, men icke medborgarskap. Även hemvistet innebär nämligen en så stark anknytning, att en tillämpning av landets nu ifrågavarande regler om tredskodom ej kan antagas leda till obilliga resultat. Om det däremot ej föreligger en anknytning i form av vare sig medborgarskap eller domicil, har viss annan förutsättning för exigibilitet av tredskodom ansetts böra uppställas. Om exempelvis en svensk man påstås hava under tillfällig vistelse i Danmark avlat barn med en dansk kvinna, och han, efter en i Danmark ågången offentlig kungörelse, förpliktas utgiva underhållsbidrag, bör detta beslut icke skäligen kunna verkställas i andra nordiska stater än Danmark. Detsamma gäller, om ett i Norge verkställt försök att delgiva ett föreläggande med den uppgivne fadern eller bidragspliktige, som tillfälligt uppehållit sig där, ej lett till något resultat och hans faderskap eller bidragsskyldighet sedermera fastställs efter ett ex officio anhängiggjort domstolsförfarande. I nu avsedda fall måste för nordisk exekution av tredskodom fordras, att den förpliktade erhållit del av stämningen eller föreläggandet, medan han uppehöll sig i domslandet. En där utfärdad offentlig stämning kommer i regel ej till hans kännedom, och av de personer i blygsamma villkor, varom här i regel är fråga, kan det ej förväntas, att de på grund av en delgivning, som skett först sedan de vänt landet ryggen, skola iakttaga inställelse eller eljest vidtaga åtgärder för att tillvarataga sina intressen.

Beträffande sådan delgivning, som nu sagts, borde principiellt fordras, att den varit personlig. Med hänsyn till de norska reglerna i ämnet har det emellertid varit erforderligt att göra en mindre modifikation i kravet på personlig delgivning. Såsom av den förestående redogörelsen framgår, kan nämligen sådan delgivning av föreläggande med den, som har känd uppehållsort i Norge, i visst

*Vissa villkor
för verkstäl-
lighet av
tredskodom.*

fall eftersättas och delgivningen ske med annan än den bidragspliktige själv. Denna anordning uppgives i praktiken leda till samma resultat. Med hänsyn till den norska rättens ställning i denna del har man ej velat upprätthålla kravet på personlig delgivning, men det har å andra sidan ansetts, att exigibilitet utanför Norge ej bör medgivas, med mindre den förpliktade verkligen i det särskilda fallet erhållit kännedom om föreläggandet. I förevarande stycke har därför som villkor för exigibilitet uppställts, att den bidragspliktige i behörig tid erhållit kännedom om föreläggandet eller stämningen. Av det ovan anförda framgår, att kännedomen skall hava uppkommit, medan han uppehöll sig i domslandet. När bevis av norsk myndighet jämlikt artikel 2 utfärdas, att den dom, varå verkställighet i annat nordiskt land sökes, uppfyller de i artikel 1 stadgade villkor, måste myndigheten följaktligen hava förvissat sig om, att ett föreläggande, som ej personligen delgivits den förpliktade, i allt fall kommit till hans kännedom.

Om i Sverige stämningen delgivits med ombud, som äger för svaranden mottaga stämning, måste konventionens fordran, att svaranden skall hava erhållit kännedom om stämningen, anses uppfyllt.

Prövningen av frågan, huruvida den bidragspliktige var bosatt i domslandet, tillkommer naturligen domslandets myndigheter, vilka till grund för prövningen lägga det i domslandet rådande domicilbegreppet.

Bestämmelsen i tredje stycket avser, såsom avfattningen giver vid handen, allenast avgöranden, genom vilka själva skyldigheten att utgiva bidrag fastställts, men däremot ej senare jämkningsbeslut, varigenom det ursprungligen fastställda bidraget höjes eller sänkes. Man har ej velat medgiva exigibilitet av ett avgörande, varigenom själva existensen av skyldigheten att utgiva underhåll fastslagits, ehuru den bidragspliktige saknat anledning inställa sig. Men de skäl, som föranlett nämnda stadgande, motivera ej, att en jämkning av det ursprungligen fastställda bidragets belopp kringgärdas med samma garantier. Då i Danmark och Norge jämkningen sker i administrativ väg, vore det för övrigt ej görligt att tillämpa stadgandet i dessa fall. Man torde emellertid kunna hysa fullt förtroende för dessa administrativa avgöranden; någon höjning av fastställt bidrag torde ej ske utan en undersökning av den bidragspliktiges ekonomiska ställning och utan hans hörande i ärendet (jfr 1915 års norska lag § 24, 1908 års danska lag § 1). När fall enligt stadgandet i andra stycket av förevarande artikel är för handen, är något skydd härutöver ej erforderligt.

I vad angår underhållsbidrag till andra i konventionen omfördälda personer än barn utom äktenskap och deras mödrar hava några särskilda villkor för tredskodoms exigibilitet ej ansetts erforderliga. I dessa fall är nämligen ej, såsom i fråga om faderskap till utomäktenskapligt barn, själva det familjerättsliga band, varå underhållsskyldighet grundas, föremål för tvist.

Ändring i
norska forum-
reglerna.

I den här ovan lämnade inledningen har framhållits, att det på grund av de norska forumreglerna ej sällan inträffar, att en i Sverige bosatt moder till utomäktenskapligt barn ej har möjlighet att få sin talan om underhållsbidrag mot den i Norge bosatte fadern prövad vare sig i Norge eller Sverige. Detta

missförhållande torde nu kunna förväntas bliva undanröjt, i det att den norska delegerade förklarar sig ämnat föreslå sådan ändring i de norska forumreglerna, att yrkande om underhållsbidrag till barn utom äktenskap eller till dess moder må upptagas ej blott vid moderns eller efter hennes död barnets forum i Norge utan även — om modern eller barnet är bosatt i annan nordisk stat — vid barnafaderns norska forum. Någon föreskrift härom har ej kunnat upptagas i konventionen, som blott avser verkställighet, men den nämnda norska lagändringen, som är en förutsättning för Sveriges anslutning till konventionen, omnämnes i en anmärkning, vilken återfinnes näst efter den norska textens slutbestämmelse.

Artikel 2.

I denna artikel meddelas föreskrifter angående ordningen för verkställighets erhållande. Först angives sålunda, vilka myndigheter det tillkommer att göra och mottaga framställning om erhållande av verkställighet enligt konventionen. Dessa myndigheter äro i Danmark vederbörande ministerium, d. v. s. justitsministeriet, eller ock överövrighed, d. v. s. vederbörande amtmann eller overpresidenten i Köpenhamn. I Finland göres och mottages framställningen av ministeriet för utrikesärendena och i Norge av vederbörande departement, d. v. s. socialdepartementet beträffande utomäktenskapliga barn och deras mödrar och i övrigt justisdepartementet. För att undvika en ändring av konventionen, därest ärendenas fördelning inom departementen skulle bliva en annan, har beträffande Danmark och Norge departementens namn ej angivits. (Jfr vad här nedan yttras vid förslaget till lag om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland eller Norge.) I Sverige skola enligt förslaget dessa befogenheter tillkomma utrikesdepartementets rättsavdelning eller ock länsstyrelse, d. v. s. Kungl. Maj:ts befallningshavande och i Stockholm överståthållareämbetet. Av bestämmelsen, att framställningen om verkställighet hos oss skall göras av rättsavdelningen eller länsstyrelse, följer, att den, som önskar verkställighet å dom eller avtal, varigenom någon förpliktats att utgiva underhållsbidrag till någon av de i artikel 1 omnämnda personerna, ej kan göra ansökan om sådan verkställighet direkt till den utländska myndigheten utan har att inkomma med ansökningen till någon av nämnda myndigheter. Frågan om, vilken länsstyrelse är behörig, är uteslutande ett svenskt internt spörsmål. Göres framställning om verkställighet av svensk länsstyrelse, må följaktligen någon prövning av dess behörighet ej ske i de övriga länderna. Motsvarande gäller beträffande dansk amtmann.

*Ordningen
för verkstäl-
lighets erhål-
lande.*

Den myndighet, som gör framställningen, skall därvid foga bevis, att domen, beslutet eller förbindelsen uppfyller de villkor, som i artikel 1 stadgas för verkställighet. Den svenska myndigheten har sålunda att tillse, bland annat, att domen är försedd med lagakraftbevis, att skriftlig förbindelse är uppräddad i föreskriven form och att den i övrigt uppfyller fordringarna för verkställighet i Sverige, att fråga är om sådant underhållsbidrag, som avses med konventionen, och att, då någon genom tredskodom förpliktats utgiva underhåll till barn utom

äktenskap eller sådant barns moder, förutsättningarna för verkställighet enligt tredje stycket i artikel 1 äro för handen. Dessa äro, att den bidragspliktige antingen är medborgare i domslandet eller har hemvist där eller, medan han uppehöll sig i domslandet, i behörig tid erhållit kännedom om stämningen. Är i dylikt fall den underhållspliktige ej svensk medborgare, kan således bevis ej utfärdas allenast med stöd av domen, utan myndigheten måste granska även protokollen i målet för utrönande, huruvida svaranden har hemvist i riket eller, i motsatt fall, antingen iakttagit inställelse, personligen eller genom ombud, eller ock personligen erhållit kännedom om stämningen i målet.

Såsom vid artikel 1 närmare utvecklats, har i en konvention mellan de nordiska staterna verkställigheten ej ansetts böra göras beroende av exekvatur. Då behörig myndighet mottagit framställning om exekution, har den därför att tillse allenast, att framställningen gjorts av vederbörande myndighet och att därvid fogats sådant bevis, som ovan sagts. Någon annan prövning, huruvida verkställighet må ske, tillkommer ej den mottagande myndigheten. En annan sak är, att vid själva verkställigheten den förpliktade kan framställa invändning, att bidraget är i exekutionslandet bestämt till lägre belopp, eller ock att där är fastställt, att bidragsskyldighet överhuvud ej föreligger och att följaktligen jämlikt artikel 1 andra stycket verkställighet i strid häremot ej kan påfordras i exekutionslandet.

I regel kräves ej någon översättning av den exekutionstitel, varå verkställighet sökes, eller av övriga handlingar, som åtfölja framställningen om verkställighet. Handling, som är avfattad på finska språket, skall dock enligt bestämmelse i sista stycket av förevarande artikel vara åtföljd av bestyrkt översättning i erforderliga delar till något av de andra språken. I regel kommer naturligen denna översättning att vara avfattad på svenska.

Artikel 3.

Första stycket. Första stycket av denna artikel upptager föreskrift om det sätt, varpå verkställighet i varje stat skall ske.

Formerna för verkställighet i de nordiska länderna. I Sverige sker verkställighet av domar å underhållsbidrag genom utmätning samt i vissa fall genom införsel. Avtal om underhållsbidrag verkställas, såsom av den vid artikel 1 första stycket lämnade redogörelsen för dylika avtal framgår, genom införsel men däremot ej genom utmätning. I lagen den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta stadgas sålunda, att om någon enligt rättens eller domarens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barn, adoptivbarn, föräldrar, adoptivföräldrar eller den, med vilken han är eller varit gift eller utom äktenskap avlat barn, och han underlåter att betala förfallet belopp, den underhållsberättigade äger erhålla införsel i den underhållsskyldige tillkommande avlöning för tjänst eller annan arbetsanställning till gäldande av såväl förfallet belopp som bidraget i övrigt, i den mån det förfaller till betalning (1 §). Införsel kan ock ske i underhållsskyldig tillkommande pension eller livränta, ändock att sådan pension eller liv-

ränta enligt lag eller Konungens förordnande är undantagen från utmätning för gäld (19 §). Införsel får ej beviljas, där den underhållsskyldige betalar förfallet belopp och tillika antingen ställer av utmätningsmannen godkänd pant eller borgen för underhållsskyldighetens fullgörande under tid, som utmätningsmannen finner skälig, dock minst ett år, eller visar sannolika skäl att han skall fullgöra sin underhållsskyldighet (5 §). Ej heller får införsel beviljas till gäldande av bidragsbelopp, som förfallit till betalning tidigare än ett år innan beslutet meddelas, och bestämmelse får ej givas, enligt vilken avlöning, pension eller livränta skall komma att innehållas för annat bidragsbelopp än sådant, som är förfallet, då innehållandet skall äga rum, eller som näst därefter förfaller (6 §).

Också i *finsk* rätt kan verkställighet av domar städse ske genom utmätning. Införsel i lön, pension eller livränta kan ske på grund av domar, varigenom make eller förutvarande make förpliktats att till andra makens förfogande överlämna eller för dennes och barnens underhåll utgiva medel (F. Å. L. 108 och 113 §§), eller ock någon dömts att utgiva underhållsbidrag till barn utom äktenskap (1922 års lag om barn utom äktenskap §§ 29 och 34). Avtal om bidrag till utomäktenskapligt barn verkställs antingen genom införsel i lön, pension eller livränta eller ock genom utmätning (anf. stadganden i 1922 års lag samt lag den 9 december 1927 angående ändringar i 1922 års lag). Däremot kan avtal om bidrag till make och barn i äktenskap verkställas blott genom införsel, och avtal om bidrag till utomäktenskapligt barns moder är överhuvud ej exigibelt. Enligt *dansk* och *norsk* rätt verkställas domar och administrativa beslut angående underhållsbidrag genom utmätning eller införsel. På samma sätt verkställas sådana förbindelser angående underhållsbidrag, som uppfylla förutsättningarna i nyssnämnda vid artikel 1 lämnade redogörelse. Vid underlåtenhet att betala bidrag till utomäktenskapligt barn eller dess moder kan i Danmark inträda s. k. »avsoning», d. v. s. fängelse på sedvanlig fångkost eller ock, där överörigheten undantagsvis anser ett snabbare avtjänande av straffet vara av betydelse för den bidragspliktiges välfärd, fängelse på vatten och bröd, i vilket fall fängelsetiden förkortas till en fjärdedel. I vissa fall kan tvångsarbete ådömas (1908 års lag § 19). I Norge kan vid underlåtenhet att betala bidrag till barn utom äktenskap eller dess moder dömas till böter eller fängelse eller till tvångsarbete (1915 års lag §§ 30 och 31).

I förevarande stycke stadgas såsom huvudregel, att verkställighet i varje stat skall ske enligt där gällande lag. Detta har till en början den innebörden, att verkställighet ej kan i något land ske medelst annan exekutionsform än som är känd i det landet. Hos oss kan således verkställigheten ske genom utmätning eller införsel. I förhållande till 1861 års svensk-danska konvention, som ej känner exekution genom införsel, innebär detta en utvidgning. Däremot kan ej fängelse i fall av underlåtet fullgörande av bidragsplikt ifrågakomma. Förevarande stadgande innebär vidare, att verkställighet i exekutionslandet kan påfordras allenast i sådan form, som där eljest kommer till användning med avseende å sådan exekutionstitel, varom fråga är. Ett finskt avtal om underhållsbidrag till utomäktenskapligt barn, vilket i Finland kan verkställas genom in-

*Verkställighet
sker i var
stat enligt
dess lag.*

försel eller utmätning, kan sålunda hos oss exekveras endast genom införsel. Den omständigheten, att utmätning är en hos oss känd — och den vanligaste — exekutionsformen, föranleder således ej till, att vi skulle vara pliktiga verkställa det finska avtalet på annat sätt, än om det varit ett svenskt avtal.

Ovannämnda regel innebär vidare, att de i varje land gällande bestämmelserna om viss egendoms undantagande från utmätning skola tillämpas vid exekution i det landet. Då verkställighet hos oss sökes på grund av konventionen, kan följaktligen stadgandet i 65 § U. L. komma till användning. Exekutionslandets bestämmelser om preskription skola också iakttagas. Hos oss får således införsel ej beviljas till gäldande av bidragsbelopp, som förfallit till betalning tidigare än ett år före beslutets meddelande. Att enligt lagen i det land, varifrån framställningen om exekution härrör, preskription ej inträtt, inverkar härvid icke. Vid exekutionen må invändning och framställas därom, att betalningsskyldigheten bortfallit av annan grund än inträffad preskription, t. ex. när beloppet guldits.

Undantag. Från regeln att verkställighet skall i varje stat ske enligt där gällande lag har det undantag gjorts, att verkställighet av skriftlig förbindelse, som ej är fastställd av domstol eller administrativ myndighet, kan begränsas till införsel. Detta undantag har avseende på svenska, finska och norska förbindelser; de danska äga nämligen intern exigibilitet — medelst införsel eller utmätning — allenast efter fastställelse av administrativ myndighet. Då norska förbindelser aldrig samt svenska och finska förbindelser endast undantagsvis, jämlikt det i båda länderna gällande 20 kap. R. B., bliva föremål för offentlig fastställelse av domstol, och konventionens betydelse skulle väsentligt förringas, om i alla andra fall möjlighet att vinna exekution i de övriga länderna överhuvud skulle vara utesluten, hava de delegerade enast om, att en svensk, finsk eller norsk förbindelse, vara fastställd ej vunnits, må verkställas genom införsel. Däremot är Danmark ej enligt förslaget förpliktat att verkställa dylik förbindelse annorledes än genom införsel. Ifrågavarande undantag medför även, att Finland ej är pliktigt verkställa ett svenskt avtal om underhållsbidrag till utomäktenskapligt barn annorledes än genom införsel, ehuru dylika avtal enligt finsk rätt kunna verkställas även genom utmätning. Har det svenska avtalet, på sätt nyss nämnts, fastställts av rätten, kan verkställighet hos oss ske såsom av lagakraftägande dom, d. v. s. genom utmätning, och sådan exekution kan då ock ske i de övriga länderna.

En dansk förbindelse, som fastställts av administrativ myndighet, verkställs i Sverige och övriga länder genom antingen införsel eller utmätning.

Andra stycket. I detta stycke har såsom regel stadgats, att verkställigheten skall försiggå utan kostnad för den berättigade. Ser man till förhållandena här i Sverige, blir detta stadgande ej av betydelse vid införsel, som städse är kostnadsfri för båda parterna, men väl vid utmätning. Där gäller nämligen i allmänhet, att kostnad, som ej kan gäldas ur köpeskillingen för den utmäta egendomen, skall betalas av sökanden (198 § U. L.). Men det har ansetts leda till allt för stor omgång och även ur andra synpunkter vara olämpligt att vid bristande tillgång hos gäldenären uttaga de i regel obetydliga kostnadsbeloppen hos den i ett annat land

Verkställigheten sker utan kostnad för den berättigade.

bosatte, vanligen själv mer eller mindre utblottade sökanden. Förslaget mening är naturligtvis icke, att kostnaden i stället skall stanna å förrättningsmannen. Det förutsättes fastmera, att kostnaden skall bäras av exekutionslandet. Anledning att behandla detta spörsmål i konventionen har emellertid ej förelegat, utan dess reglering har överlämnats åt de särskilda staterna.

Under övervägande mellan de delegerade har varit, huruvida konventionen borde tillerkänna exekutionslandet rätt att hos det land, som begärt verkställighet, utkräva ersättning för kostnader på sätt skett exempelvis i kungörelsen den 30 maj 1909 angående delgivning av handling på begäran av utländsk myndighet. Det har emellertid ej ansetts nödigt att beträffande de små belopp, varom här är fråga, träffa bestämmelser om en sådan anordning, särskilt som de olika staternas kostnader i förevarande hänseende ej torde komma att förete mera anmärkningsvärda avvikelser.

Det sagda medför, att den som söker exekution enligt konventionen i visst fall vinner en gynnsammare ställning än som tillkommer exekutionssökande i allmänhet. Utan exempel är emellertid ej denna konventionens ståndpunkt, såsom framgår av nyssnämnda kungörelse av 1909, och de nordiska länderna emellan råder enligt konventionen även på denna punkt full ömsesidighet.

Från regeln, att verkställigheten äger rum utan kostnad för den berättigade, har undantag gjorts för det fall, att den skall ske i den ordning, som stadgas beträffande fast egendom. Undantaget är betingat av den svenska rättens föreskrifter i denna del. Enligt 198 § U. L. gäller, att den, som begär utmätning av fast egendom, skall, ändå att domen eller utslaget äger laga kraft, vara pliktig att på anfordran förskjuta erforderligt belopp till bestridande av förrättningskostnaden. Genom detta stadgande vinnes en viss garanti för, att utmätning och exekutiv försäljning av fast egendom ej i onödan äger rum. Ehuru i de fall, som i konventionen åsyftas, endast sällan torde bliva fråga om utmätning av fast egendom, hava de svenska delegerade dock ej ansett tillrådligt att avstå från den garanti, som ligger i fordran på kostnadens förskotterande. Den erforderliga kostnaden skall enligt nämnda lagrum förskjutas på anfordran. Den svenska myndighet, som mottager framställningen om exekution, torde således komma att vända sig med begäran om förskott till den myndighet, som gjort framställningen.

Undantag.

Nämnda stadgande i utsökningslagen äger tillämpning också i fråga om tomt-rätt och vattenfallsrätt (4 kap. 9 och 11 §§ lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom). Åt ifrågavarande undantagsbestämmelse har därför givits en avfattning, som täcker även sistnämnda båda fall. Då beträffande lös egendom något förskjutande av förrättningskostnaden ej skall äga rum, därest domen eller utslaget vunnit laga kraft, har något motsvarande förbehåll i denna del ej behövt uppställas.

Sedan verkställighet skett i exekutionslandet, skall det belopp, som därvid influ-
 Tredje stycket.
 tit, översändas till den myndighet, som gjort framställningen. Om vid utmätning i Sverige den bidragspliktiges utmätningbara egendom ej förslår till gäldande av såväl det belopp, varå verkställighet sökts, som kostnaden för ut-

mätningen, skall denna kostnad först utgå ur köpeskillingen för den utmäta egendomen och allenast återstående belopp översändas till den myndighet, som anhållit om verkställighet. Vad i andra stycket stadgas om verkställighet utan kostnad för den berättigade avser nämligen allenast det fall, då exekutionen ej ens lämnar tillgång till täckning av kostnaderna.

Har den myndighet, som gjort framställningen, begärt, att beloppet ej skall översändas till densamma utan direkt till rättsägaren, vilken måhända bor i exekutionslandet, bör en dylik begäran naturligen efterkommas.

Artikel 4.

Vissa särskilda bidrag som omfattas av konventionen.

De nordiska ländernas bestämmelser om underhållsbidrag till barn utom äktenskap och sådant barns moder omfatta ej blott bidrag till barnets och moderns underhåll i allmänhet utan jämväl bidrag för vissa särskilt angivna kostnader. *Svensk rätt* har ej någon uttrycklig föreskrift om sådana särskilda bidrag. I den mån emellertid bidrag till moderns barnsängskostnader skall utgå, ej med periodiska belopp utan med ett engångsbelopp, föreligger ett bidrag av nämnda art. Detsamma är förhållandet, då särskild förlossningskostnad skall utgå (1917 års lag 5 §). I *Finland* gäller beträffande moder till utomäktenskapligt barn detsamma som i svensk rätt. Vad angår sådana barn stadgas, att de underhållsskyldiga kunna särskilt förpliktas att erlægga kostnaderna för barnets sjukvård och begravning (1922 års lag § 6). Enligt *dansk rätt* kunna särskilda bidrag för barnets dop, konfirmation, skolundervisning och fackliga utbildning samt till moderns barnsängskostnader åläggas fadern (1908 års lag §§ 1 och 2). Den *norska rätten* känner — utöver »opfostrings-» och »opanningsbidrag» — särskilda bidrag till barnet för dess dop, konfirmation, sjukdom och begravning, samt till modern för förlossnings- och barnsängskostnader (1915 års lag §§ 20 och 21).

Då det ej ansetts otivelaktigt, att sådana särskilda bidrag, som ovan nämnts, omfattas av artikel 1 i konventionen, har till undanröjande av varje tvivel vid verkställigheten i förevarande artikel uttryckligen stadgats, att bestämmelserna i konventionen avse jämväl dylika bidrag.

Artikel 5.

Kostnadsersättning kan indrivnas enligt konventionen.

Om i det avgörande, varigenom underhållsskyldigheten fastställes, den bidragspliktige också ålägges att ersätta motparten kostnaderna å saken, synes denna kostnadsersättning böra kunna indrivnas enligt bestämmelserna i denna konvention. En förutsättning härför bör dock vara, att kostnadsersättningen ålagts den bidragspliktige i anledning av prövningen av själva underhållsfrågan. En bestämmelse av dylikt innehåll har upptagits i förevarande artikel. Att kostnadsersättningen ålagts i anledning av underhållsfrågans prövning är ej föremål för tvekan, då saken rört blott nämnda fråga, såsom fallet är exempelvis om vid svensk domstol talan förts om utgivande av underhållsbidrag till barn utom äktenskap. Kostnadsersättning, som i ett dylikt mål

ålagts barnafadern, har uppenbarligen samband med underhållsfrågan. Där-
emot kan saken ställa sig mera tvivelaktig, där fråga i ett mål är t. ex. om dels
äktenskapsskillnad, dels bidrag till make efter skillnaden. Om i dylikt fall
makarna — såsom ofta sker, exempelvis efter vunnen hemskillnad — äro ense
om äktenskapets upplösning, men underhållsfrågan är föremål för tvist, är
tydliggen kostnadsersättning, som ålägges en make, vanligen beroende på den
utgång, underhållsfrågan fått, och ersättningen bör följaktligen vara exigibel
enligt denna konvention. Rör å andra sidan målet främst frågan, huru-
vida äktenskapsskillnad skall komma till stånd, lärers kostnadsersättningen i
allmänhet ej kunna anses vara ålagd i anledning av underhållsfrågan och verk-
ställighet förty ej böra äga rum. Avgörandet härom måste tydliggen ske med
hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. Någon uppdelning av kost-
naden lärers ej kunna göras, så att en del därav anses belöpa å underhållsfrågan,
utan antingen måste hela kostnaden uttagas eller ock intet alls. Prövningen
tillkommer den myndighet, som jämlikt artikel 2 har att göra framställning om
erhållande av verkställighet. När kostnadsersättning ålagts den bidragsplik-
tige, bör därför i samband med framställningen städse angivas, huruvida verk-
ställigheten skall avse jämväl denna ersättning.

Vanligen kommer framställning om exekution naturligen att avse såväl un-
derhållsbidraget som sådan kostnadsersättning, som enligt det ovan sagda må
exekveras, men intet hindrar, att verkställighet begäres allenast å kostnads-
ersättningen.

Artikel 6.

Här givas regler om ratifikation, ikraftträdande och uppsägning av konven-
tionen. Med hänsyn till de reglerade ämnenas stora vikt har det ansetts rikti-
gast, att konventionen ej får bringas att träda i kraft eller upphöra på vilken
dag som helst utan allenast vid ett halvårsskifte.

*Ratifikation,
ikraftträ-
dande, upp-
sägning.*

Någon viss giltighetstid är icke bestämd, allenast en uppsägningstid av sex
månader. Om konventionen uppsäges av någon stat, upphör den att gälla
allenast såvitt angår förhållandet mellan den staten och den eller dem bland de
andra, beträffande vilka uppsägning skett. I övrigt medför uppsägningen
icke någon ändring beträffande konventionens giltighet.

Som initiativet till förhandlingarna i förevarande ämne utgått från Norge,
föreslås det, att ratifikationerna skola utväxlas i Oslo.

Såsom i annat sammanhang (s. 17) redan omnämnts, avslöts den 25 april 1861
mellan Sverige och Danmark en alltjämt gällande konvention angående ömse-
sidig verkställighet av domar och utslag meddelade i nämnda länder. I anslut-
ning till denna konvention utfärdades i Sverige förordningen den 15 juni 1861
om verkställighet i Sverige av domar och utslag, meddelade av domstol i konunga-
riket Danmark, vilken ordagrant återgiver den svenska konventionstexten, samt i
Danmark en lag av den 19 februari s. å.

*Förhållandet
till 1861 års
konv.*

Föremål för verkställighet i vardera landet äro enligt 1861 års konvention

domar och utslag (kjendelser), meddelade i det andra, såvitt de stadga annat än straff. Lika med dansk rätts dom anses förlikning, avslutad inför förlikningskommission eller domstol i Danmark, så ock beslut som där meddelats av amtman eller av överpresidenten i Köpenhamn angående skyldighet att bidraga till underhåll åt fränskild eller övergiven hustru eller till underhåll och uppfostran åt äkta eller oäkta barn. Då i Sverige avgörandet i dylika underhållsfrågor av privaträttslig natur städse träffas av domstol, är sådant avgörande exigibelt enligt huvudregeln.

Av det sagda framgår, att 1861 års konvention delvis avser samma ämnen, som äro föremål för reglering i nu förevarande konvention, här nedan benämnd alimentationskonventionen. Fråga uppstår då, huruvida 1861 års konvention på detta område har någon uppgift att fylla vid sidan av alimentationskonventionen. Till utrönande härav skall en översikt lämnas av de båda konventionernas innebörd, såvitt nu är av intresse.

Vad först angår verkställighet i Danmark på svensk exekutionstitel, har alimentationskonventionen ej avseende på andra avgöranden av offentlig myndighet än domar, vilka ju äro verkställbara även enligt 1861 års konvention. Frånsett tillsvicare de närmare betingelser, under vilka verkställighet sker, råder sålunda i denna del en fullständig parallellism mellan de båda konventionerna.

Beträffande härefter verkställighet i vårt land av danska avgöranden i underhållsfrågor, ställer sig saken ej lika enkel. Även här gäller, att ett avgörande, som träffats av domstol, är exigibelt enligt båda konventionerna. I Danmark förekommer emellertid tämligen sällan, att en dom är exekutionstitel beträffande underhållsbidrag. Detta kan vara förhållandet allenast i vad rör bidrag till make under separationstiden och till förutvarande make efter äktenskapsskillnad samt till äkta barn i anledning av separation eller äktenskapsskillnad (D. L. 1918 §§ 68—70). Beloppet av sådana bidrag bestämmes dock i allmänhet ej i domen angående separation eller äktenskapsskillnad, utan frågan därom plägar hänskjutas till överörvighedens avgörande. Beslut om separation eller äktenskapsskillnad träffas för övrigt i stor utsträckning i administrativ väg, genom bevilling. Detta är sålunda händelsen i de talrika fall, då separation sker på grund av makarnas gemensamma ansökan samt då äktenskapsskillnad meddelas på grund av föregående separation. När beslut om separation eller skillnad träffats genom bevilling, kan underhållsbidragets belopp samtidigt fastställas och är då exigibelt enligt båda konventionerna, men regeln är även här, att frågan om beloppet får prövas efteråt av överörvigheden.

När överörvigheden, på sätt ovan nämnts, bestämt beloppet av underhållsbidrag till make eller förutvarande make, som genom dom eller bevilling vunnit separation, respektive äktenskapsskillnad, eller till äkta barn i anledning av separationen eller äktenskapsskillnaden, är beslutet exigibelt enligt såväl alimentationskonventionen som enligt 1861 års konvention.¹ Detsamma är förhål-

¹ Sistnämnda konvention talar om överörvigheds beslut om bidrag till »fränskild eller övergiven hustru». I den danska konventionstexten står »frasepareret og forladt hustru». Konventionen har städse tolkats så, att den avser jämväl verkställighet i Sverige av bidrag till hemsild hustru och i Danmark av bidrag till fränskild hustru. Tvivelaktigt är däremot, huruvida detsamma gäller beträffande bidrag till hemsild eller fränskild man.

landet med överövrigheds beslut om bidrag till make och äkta barn i andra fall (D. L. 1925 §§ 2, 5, 8) samt med dess beslut om bidrag till utomäktenskapligt barn. Överövrigheds beslut om bidrag till utomäktenskapligt barns moder är däremot verkställbart blott enligt alimentationskonventionen.

Av den nu lämnade översikten framgår, att beslut om underhållsbidrag — därest annat ej föreskrives — i allmänhet skulle vara exigibla enligt såväl 1861 års konvention som alimentationskonventionen, varemot den sistnämnda stundom bleve ensam tillämplig. Att de båda konventionerna sålunda finge skäligen godtyckligt korsa varandra, så att vissa bidrag omfattades av dem båda, andra åter av allenast den ena, vore uppenbarligen i och för sig en otillfredsställande ordning. Härtill kommer, att de båda konventionerna, till den del de ävse underhållsbidrag av samma natur, i vissa hänseenden förete betydande skiljaktigheter. Såsom exempel må nämnas, att alimentationskonventionen men ej 1861 års konvention ger regler angående jämningsbeslut och långående tredskodom, att sistnämnda konvention medgiver exekution blott genom utmätning, medan alimentationskonventionen upptager jämväl införsel, att exekutionsförfarandet i de båda konventionerna reglerats på avvikande sätt och att exekutionen enligt alimentationskonventionen, i motsats till vad fallet är enligt 1861 års konvention, i regel sker utan kostnad för den berättigade. Om den äldre konventionen finge fortfara att gälla i oförändrat skick, komme alla dessa avvikelser att verka förvirrande och alstra en känsla av osäkerhet i rättstillämpningen. Men det är ej nog härmed. En tillämpning av 1861 års regler skulle stundom medföra resultat, vilka vore oförenliga med de ledande principerna i alimentationskonventionen. Man tänke sig exempelvis, att genom svensk dom en man ålagts utgiva bidrag till ett barn utom äktenskap och barnets moder, vilken dom enligt båda konventionerna vore exigibel i Danmark. Om nu mannen efter flyttning till Danmark där lyckats på grund av ändrade förhållanden utverka en sänkning av beloppet, finge enligt alimentationskonventionen verkställighet av den svenska domen i Danmark ej ske i strid med det danska jämningsbeslutet, men enligt 1861 års förordning kunde det i Sverige utdömda beloppet utlösas oavkortat.

Reglerna i 1861 års konvention kunna sålunda, såvitt underhållsbidragen angår, ej bibehållas oförändrade vid sidan av alimentationskonventionens. I och för sig vore det väl icke alldeles otänkbart att, efter utjämnande av åtminstone de mera väsentliga sakliga skiljaktigheterna, låta förstnämnda konvention förbliva tillämplig även på detta område. Den praktiska betydelsen härav bleve emellertid ganska ringa; den skulle inskränka sig därtill, att den underhållsberättigade kunde välja utvägen att med tillämpning av 1861 års regler direkt vända sig till exekutionslandets myndigheter i stället för att göra framställning i den ordning, som anvisas i artikel 2 av alimentationskonventionen. Någon verklig fördel kunde en sådan valrätt medföra endast då den berättigade, ehuru bosatt i exekutionslandet, ville åberopa en främmande exekutionstitel. Att till öppnande av en särskild utväg i dessa sällsynta fall företaga en omarbetning av 1861 års konvention har så mycket mindre ansetts tillrädligt, som en sådan omarbetning måste föranleda mycket genomgripande förändringar i konven-

tionen och denna, såsom i annat sammanhang blivit nämnt (ovan s. 19), kan förväntas inom en nära framtid bliva ersatt genom en ny, för de nordiska länderna gemensam konvention angående exekution av domar och utslag i allmänhet.

Det har sålunda ansetts riktigast att från tillämpningsområdet för 1861 års konvention undantaga sådana ämnen, som avses i alimentationskonventionen. En dylik begränsning av tillämpningsområdet kan svårigen bringas till uttryck genom en omarbetning av konventionstexten. Denna är nämligen i flera hänseenden så föråldrad, att jämkningar i avfattningen överhuvud icke kunna vidtagas utan att behovet av en allmän omarbetning framställer sig. Men en sådan bör av nyss angivet skäl ej nu företagas.

De svenska och danska delegerade hava därför förutsatt, att det i samband med alimentationskonventionens ratifikation fastslås, att 1861 års konvention skall, såvitt rör ämnen, som i förstnämnda konvention avses, upphöra att gälla den dag sistnämnda konvention träder i kraft. Detta har anmärkts under artikel 6 i konventionen.

Förslag till lag om indrivning i Sverige av underhållsbidrag. fastställda i Danmark, Finland eller Norge.

I sitt samtidigt avgivna betänkande med förslag till konvention, innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap, har beredningen (s. 114—115) angivit exempel på olika förfaringsätt, som kommit till användning, då det gällt att införliva bestämmelserna i en konvention med den interna svenska rätten. Beträffande sagda konvention förordrar beredningen den lösningen, att Konungen bemyndigas meddela de föreskrifter, som föranledas av konventionen. Den förordning, som i anledning härav skall utfärdas av Konungen, är avsedd att, med ett par undantag, ordagrant återgiva konventionstexten. Såsom närmare framgår av beredningens motivering, är den utväg, som sålunda valts, i viss mån en konsekvens och vidare utveckling av de bestämmelser, som år 1924, i samband med den nya förmynderskapslagstiftningen, infördes i 4 kap. 7 § och 5 kap. 9 § lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap, och enligt vilka Konungen äger att under vissa förutsättningar stadga avvikelser från reglerna i nämnda kapitel. Bestämmelserna i 26 och 27 §§ adoptionslagen förutsätta även en rätt för Konungen att i viss utsträckning meddela internationellt privaträttsliga bestämmelser. Att beredningen i sitt förslag till förordning i nämnda ämne upptagit konventionstexten i oförändrat skick i stället för att, i saklig anslutning till konventionen, giva regler, uteslutande avpassade för rättstillämpningen i Sverige, har sin förklaring främst i de särskilda vanskligheter, som skulle vara förenade med en omarbetning av texten i sådant syfte (se motiven s. 115).

Vad angår nu förevarande ämne är läget ett annat. Den författning, som här är den närmaste förebilden, nämligen förordningen den 15 juni 1861 om verkställighet i Sverige av domar och utslag meddelade av domstol i konungariket Danmark, har sålunda ej utfärdats av Konungen med stöd av riksdagens bemyndigande utan tillkommit efter beslut av båda statsmakterna och är följaktligen av lags natur. Då den konvention av år 1861, som föranledde nämnda förordning, icke blott rör sig på samma område som alimentationskonventionen utan även i mycket vilar på enahanda principer, synes det naturligt att vid sistnämnda konventions införlivande med svensk rätt beträda samma väg som den år 1861 inslagna.¹ Vidare må erinras, att, såsom ovan i annat sammanhang (s. 19) blivit nämnt, förhandlingar torde förestå mellan de nordiska länderna angående exekution av domar i allmänhet. Kommer en konvention i detta ämne till stånd, torde också de därav föranledda interna

*Allmänna
synpunkter.*

svenska föreskrifterna bliva meddelade i lag, som stiftas av Konung och riksdag gemensamt. Beträffande alimentationskonventionen föreligger ej heller något hinder att anpassa den därav betingade svenska författningens lydelse uteslutande efter den svenska rättstillämpningens behov; de skäl, som med avseende å förenämnda konvention angående äktenskap m. m. ansetts tala för en annan lösning, göra sig här ej gällande. Ur konventionstexten har därför upptagits allenast vad som gäller indrivningen i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i någon av de övriga konventionsstaterna.

De särskilda bestämmelserna.

Av skäl, som ovan (s. 51 f.) nämnts, hava de svenska och danska delegerade föreslagit, att i samband med alimentationskonventionens ratifikation fastslås, att 1861 års konvention skall, såvitt rör ämnen, som avses i förstnämnda konvention, upphöra att gälla den dag denna konvention träder i kraft. Av samma skäl är det erforderligt, att den sagda år utfärdade förordningen om verkställighet i Sverige av danska domar och utslag bringas att upphöra i vad rör de ämnen, som i förevarande lag avses. En föreskrift härom har upptagits i ingressen till lagen.

Bestämmelserna i alimentationskonventionen förete vissa avvikelser från utsökningens stadganden om verkställighet. Regeln i artikel 3, andra stycket, enligt vilken verkställigheten i allmänhet sker utan kostnad för den berättigade, avviker sålunda från vad som gäller enligt 198 § utsökningens lag. Fråga uppstår då, huruvida det på grund härav är erforderligt att, genom en föreskrift i ingressen till nu förevarande lag, taga hänsyn till dessa avvikelser från utsökningens lag. Denna fråga är emellertid att besvara nekande. Svensk rätt känner icke någon verkställighet av utländska domar annat än på grund av överenskommelse med främmande makt; utsökningens verkställighetsregler äro tillämpliga å utländska avgöranden allenast till den del i samband med sådan överenskommelse särskild föreskrift därom meddelats. I 1861 års förordning säges nu i § 8, att beträffande de med verkställigheten förenade kostnaderna skall gälla vad om svenska domar finnes stadgat. Men om enligt ingressen till förevarande lag 1861 års förordning skall upphöra att gälla, såvitt angår ämnen, som här behandlas, kommer förordningens nämnda hänvisning till utsökningens lag ej att avse verkställighet enligt denna lag. I vilken omfattning utsökningens lag blir att tillämpa vid här avsedd verkställighet beror i detta liksom i övriga hänseenden uteslutande på, i vad mån enligt förevarande lag allmänna regler om verkställighet skola komma till användning. Utan stöd av sådan hänvisning är utsökningens lag icke tillämplig på här ifrågavarande område.

Beträffande de formella jämkningar, som konventionstexten undergått vid dess inarbetande i förevarande lag, torde någon närmare motivering ej krävas. Det skall blott angående 2 § anmärkas, att det ej ansetts lämpligt att här ange vilka de danska och norska departement äro, som äga göra framställning

¹ Enligt den av 1896 och 1905 års Haag-konventioner föranledda lagen om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut har åt Konungen uppdragits att förordna om verkställighet här i riket. Konventionsbestämmelserna äro emellertid upptagna i den av Konung och riksdag gemensamt stiftade lagen, och den Konungen medgivna befogenheten innebär allenast, att förordnande må givas, att verkställighet här i riket av det utländska beslutet får ske i enlighet med föreskrifterna i lagen. Nämnda bemyndigande för Konungen är följaktligen av annat slag än det i 1904 års lag givna.

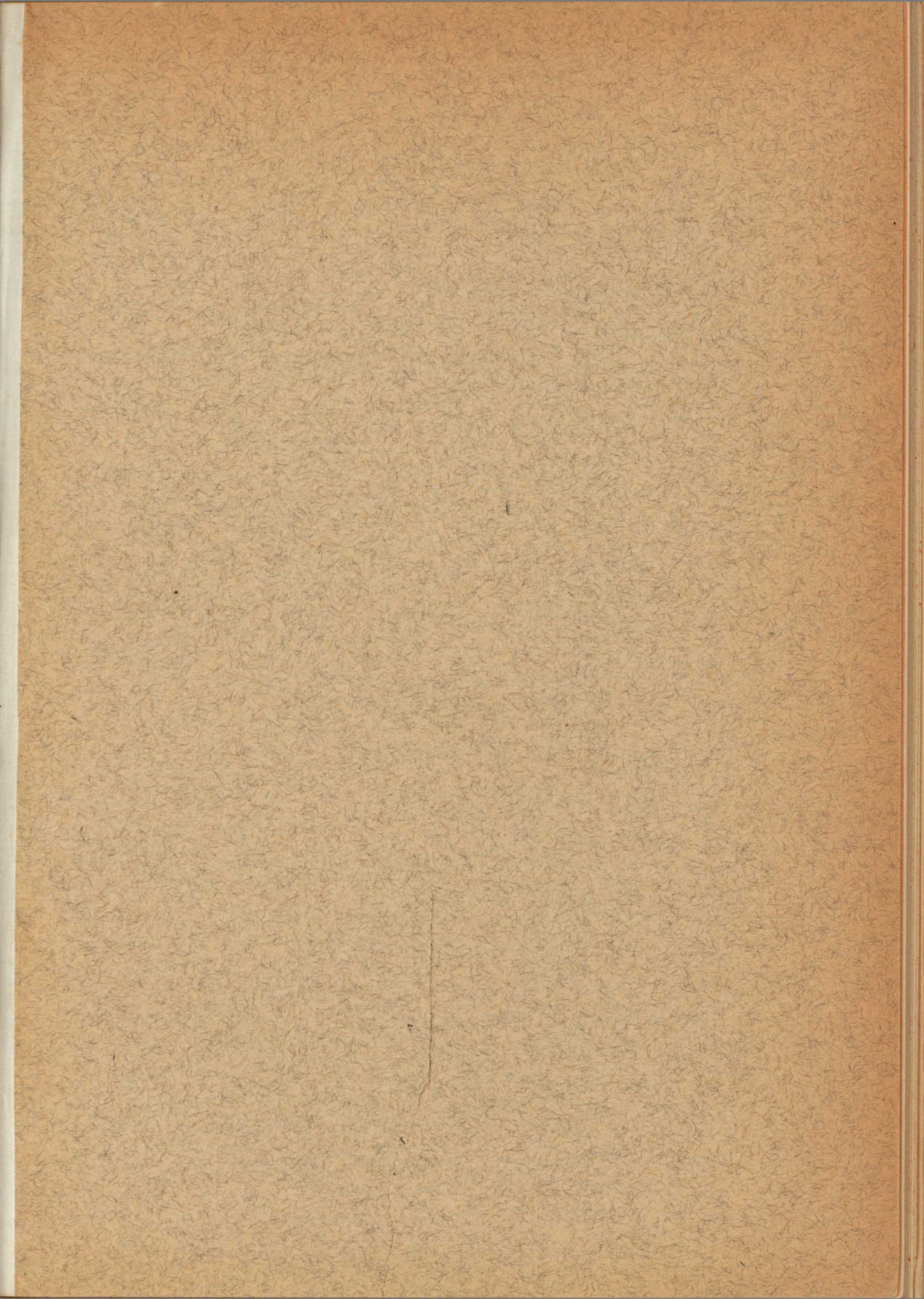
om erhållande av verkställighet här i riket. Dessa departement äro för närvarande i Danmark justitsministeriet, i Norge beträffande utomäktenskapliga barn och deras mödrar socialdepartementet samt i övrigt justisdepartementet. Då ärendenas fördelning mellan departementen emellertid när som helst kan förändras och med hänsyn härtill kompetensfrågan i konventionen lämnats i viss mån öppen, bör uppgift om behörigt departement ej lämnas i civillags form utan i stället meddelas av Konungen på administrativ väg.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
Skrivelse till Konungen	3
Förslag till	
Konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående indrivning av underhållsbidrag	6
Lag om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland eller Norge	12
Motiv.	
Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge angående indrivning av underhållsbidrag	17
Inledning.	
Verkställighet av domar i allmänhet	17
Behov av ömsesidig exigibilitet av fastställda underhållsbidrag	19
Konventionen är ej begränsad till medborgare i konventionsstaterna	21
Kompetensregler och kollisionsnormer ej givna i konventionen	21
Artikel 1.	
Första stycket:	
Underhållsbidrag, som omfattas av konventionen	23
Underhållsbidrag, som ej omfattas av konventionen	27
Det allmännas kostnader i fall av försummad bidragsplikt	27
Exekutionstitlar	29
Domar och administrativa beslut	30
Domen skall hava vunnit laga kraft	30
Fordran på laga kraft gäller ej administrativa beslut	30
Domen eller beslutet skall äga intern exigibilitet	30
Interimistiska förordnanden omfattas ej av konventionen	31
Förbindelser ang. underhållsbidrag	32
Förbindelsen skall äga intern exigibilitet	33
Exekvatur fordras ej för verkställighet	33
Andra stycket:	
Reglerna om jämkning i fastställt bidrag	35
Kan bidrag, som fastställts i en stat, jämkas i en annan?	37

	Sid.
Bidrag i en stat fastställt till lägre belopp	38
I en stat fastställt, att underhållsplikt ej föreligger	40
Tredje stycket:	
Reglerna om delgivning av stämning eller föreläggande	40
Vissa villkor för verkställighet av tredskodom	43
Ändring i norska forumreglerna	44
Artikel 2.	
Ordningen för verkställighets erhållande	45
Artikel 3.	
Första stycket:	
Formerna för verkställighet i de nordiska länderna	46
Verkställighet sker i var stat enligt dess lag	47
Undantag	48
Andra stycket:	
Verkställigheten sker utan kostnad för den berättigade	48
Undantag	49
Tredje stycket	49
Artikel 4.	
Vissa särskilda bidrag, som omfattas av konventionen	50
Artikel 5.	
Kostnadsersättning kan indrivnas enligt konventionen	50
Artikel 6.	
Ratifikation, ikraftträdande, uppsägning	51
—————	
Förhållandet till 1861 års konvention	51
—————	
Förslag till lag om indrivning i Sverige av underhållsbidrag fastställda i Danmark, Finland eller Norge	
Allmänna synpunkter	55
De särskilda bestämmelserna	56
—————	

10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	
26	
27	
28	
29	
30	
31	
32	
33	
34	
35	
36	
37	
38	
39	
40	
41	
42	
43	
44	
45	
46	
47	
48	
49	
50	
51	
52	
53	
54	
55	
56	
57	
58	
59	
60	
61	
62	
63	
64	
65	
66	
67	
68	
69	
70	
71	
72	
73	
74	
75	
76	
77	
78	
79	
80	
81	
82	
83	
84	
85	
86	
87	
88	
89	
90	
91	
92	
93	
94	
95	
96	
97	
98	
99	
100	

Statens offentliga utredningar 1929

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Förslag till omorganisation av rättsobducentväsendet m. m. [11]

Lagberedningens förslag ang. vissa internationella rättsförhållanden. 1. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap m. m. [12] 2. Förslag till konvention mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge ang. indrivning av underhållsbidrag m. m. [13]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Betänkande med förslag till lagstiftning om åtgärder mot lösdriveri samt åtgärder mot sedeslöst leverne av samhällsskadlig art. [9]

Socialpolitik.

Svenska aktiebolags balansräkningar åren 1911—1925. [4]

Hälso- och sjukvård.

Berättelse rörande studier i vissa sinnessjukvårdsfrågor — särskilt arbetsterapi och hjälpverksamhet — i Danmark, Tyskland, Holland och Schweiz. [7]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Redogörelse för de eklelesiastiska boställena. 6. Kopparbergs län. [5]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Betänkande och förslag ang. vissa ekonomiska spörsmål beträffande enskilda järnvägar. [2]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Betänkande och förslag ang. tryggnad av hos enskild arbetsgivare anställd personals rätt till utfäst pension. [3]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Utredning och förslag rörande studienunderstöd åt lärjungar vid statens läroverk och med dem jämförliga läroanstalter. [6]

Utredning och förslag rörande praktisk lärarkurs för blivande lärare vid de allmänna läroverken m. fl. undervisningsanstalter. [10]

Försvarsväsen.

Förenkling av organisationen å flottans stationer m. m. Vissa byggnadsarbeten m. m. vid flottans station i Stockholm. (Supplement till del 3. Lokalfrågor.) [1]

1928 års tjänstesakkunnigas utredning och förslag i fråga om underofficerarnas tjänsteställning. [8]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.